

V sredo se je pričelo v New Yorku trinajsto redno zasedanje Generalne skupščine OZN. Tokrat se je zbralo med delegati kar 42 zunanjih ministrstev, kar kaže, da bo razprava o posameznih vprašanjih zelo tehtna.

GENERALNA SKUPŠČINA OZN

mora na tem zasedanju opraviti veliko delo. Izvolili bodo novega predsednika, za kandidata pa sta predvidena sudanski zunanji minister Mahgub in češkoslovaški delegat Nosek. Nadalje bodo izvolili 13 podpredsednikov, v Varnostnem svetu pa tri nestalne članke tega organa. Za skupščinski plenar so določena vprašanja, ki zadevajo delo mednarodne atomske komisije, varnostne sile na področju Gaze, razprava o Madžarski in usmrtni imra Nagya, močno pa se utegne zavleči tudi razprava o sprejemu Kitajske v OZN. V plenarju pa bodo prevladovala tale vprašanja: razorožitev, kriza na Blaznem vzhodu in problemi Daljnega vzhoda. Glavni politični odbor bo obravnaval osem poglavitnih vprašanj, posebni politični odbor pa prav tako osem različnih problemov.

NOVA OFENZIVA ALŽIRCEV

Pred dnevi so alžirski komandosi napravili vrsto napadov. Največ v Parizu in Marseillu. V Parizu je bil cilj napada minister za informacije pri francoski vladi in bivši guverner Alžira Soustelle. Minister se je peljal v avtomobilu, ko se je moral le-ta ustaviti pri nekem prometnem signalu na križišču pri Slavoloku zmage. Eden izmed napadalcev je stopil k avtomobilu in oddal vanj več strelcev. Ena izmed krogel je opazila Soustella. Streljanje je trajalo malo pol ure, policiji pa je uspelo ujeti enega izmed napadalcev. Isti dan so alžirski komandosi napadli še na štirih različnih krajih Pariza policijske postaje in vojske na dopustu. Drug podoben napad so komandosi izvedli tudi v Marseillu. Uporniki so pri belem dnevu vdrli v policijsko prefekturo in postavili bombo v stransko dvigalo. Več policistov je bilo ranjenih.

V VARŠAVI SO SE ZACELA POGAJANJA

med ljudsko republiko Kitajsko in ZDA. Odposlanca pekiške in washingtonske vlade sta se sešla, da bi našla izhod iz nevarnega položaja, ki je nastal v tajvanski ožini. Pravi, da je malo upanja na uspešen zaključek pogajanj, vendar ne izključuje možnosti, da bodo razgovori koristni, če bo prevladovala volja do kakršnega koli uspeha. Čeprav topovi še nadalje dobo svojo smrtonosno pesem v tajvanski ožini, je torej povsem upravičeno upanje, da bosta veleposlanika s svojimi sodelavci našli skupen jezik, ki bo postal izhodišče za nadaljnja pogajanja.

GRKI PROTESTIRAJO

Grška delegacija v OZN je objavila dokument, s katerim je razglasila, da bi sleherni poskus Anglije, da bi na Cipru uredila novo upravo s silo in proti volji večine, utegnil izzvati zelo žalosten razvoj dogodkov na otoku. V grški spomenci je rečeno, da bi posledice takšnega ravnanja mogle ogroziti mir in varnost na tem področju.

VREME

V drugi polovici tekočega tedna nastalo vreme s pogostimi izdatnimi padavinami. Nafo tri do štiri dni lepo vreme. Okrog 26. septembra zopet močne padavine in močna ohladi-
tev, sneg do višine 1200 metrov, nato vednevo razdobje lepega vremena.

Izdaja »Zasavski tednik« v Trbovljah. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Stane Suštar. — Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tednik«, Trbovlje 1, Trg revolucije 38. — Telefon št. 31. — Račun pri Komunaln. banki Trbovlje 606-70-1-146. — List izhaja vsak petek. — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din, mesečna 40 din. Cena izdave v kolportu: 16 din. — Tiska tiskarna časopisnega podjetja »Slov. poročevalec« v Ljubljani. — Rokopisi, ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek, se ne vračajo.

ODKRITJE SPOMENIKA V SEVNICI

Sončna nedelja je pripomogla k najlepši izvedbi občinskega praznika v Sevnici. Na trgu pred občino se je zbralo okoli 2000 ljudi, ki so nato skupno z godbo iz Kapel odkorakali na prostor pred železniško postajo, kjer je bil vrhunec vseh slovesnosti — otvoritev umetniško dovršenega spomenika padlim borcev in žrtvam NOV.

TUDI TAKO SE PELJE

Letina tepk je letos rekordna. Treba jih je torej kar najhitreje spraviti v denar. Takšnega mnenja je tudi tale spodnje-posavski kmetovalec, ki je od jutra do večera na cesti. Z vozovi tepk. Ker primanjkuje konj, je iznadiljivo poskrbel za črno-belo vprego. Vožnja bo sicer nekoliko počasnejša, toda tovar bo vendarle na postaji, se smeji in takoj nato požene naprej.

PRAZNIK V SENOŽETIH

V Senožetih nad Zagorjem so v nedeljo odkrili spomenik padlim borcev iz NOV. Na slovesnost so se dolgo pripravljali borec in vaščani Senožet, pomagali pa so jim tudi tovariši iz občinskega odbora ZB NOV iz Zagorja. Slovesnosti ob odkritju spomenika se je udeležilo tudi mnogo borcev iz Zagorja, rudarska godba na pihala zagorske »Svobode« in drugi. Po krajšem govoru je spomenik odkril nekdanji borec Karel Krautberger.

O jesenski setvi visokodonosnih vrst pšenice

Polovični uspeh nas lahko zavede

Vedno pogostejše je slišati upravičeno bojazen, da se bodo nekatere zadrage v akciji za jesensko setev kakovostnih vrst pšenice zadovoljile samo s polovičnim uspehom, ki pa se kaj lahko sprevrže v neuspeh. Nisem sicer strokovnjak, toda toliko sem vendarle poučen, da pri visokodonosnih vrstah pšenice zagotavlja uspeh le dejstvo, če se proizvajalci ravna po nasvetih strokovnjakov in če izvajajo vse predpisane agrotehnične ukrepe. Ni namreč dovolj, kakor so dejali mladinski aktivisti v Radečah, da samo posejemo seme italijanskih vrst pšenice, ampak je potrebna tudi intenzivna obdelava zemlje in še marsikaj. Italijanske vrste pšenice pri ekstenzivni obdelavi zemlje lahko vržejo celo manjši pridelek kot pa ostale vrste pšenice. Tega se je treba dobro zavedati in zato zagotavlja uspeh za proizvajalca in seveda tudi za zadrugo le pogodbeno sodelovanje, ko se bo zadrugi obvezal, da bo zasejal določeno površino zemlje z visokodonosno vrsto italijanske pšenice, zadruga pa mu bo priskrbelala seme, dala na razpolago umetna gnojila in mu pomagala s stroji in strokovnimi nasveti.

Tega marsikje ne upoštevajo. Nekatere zadrage imajo sicer polna usta hvale, češ da bodo zasejali toliko in toliko obdelovalne zemlje z italijanskimi vrstami pšenice, pri tem pa

ne pomislijo, da niso zagotovile vseh neogibno potrebnih pogojev, ki edini zagotavljajo uspeh. V zagorski občini izražajo bojazen, da proizvajalci, ki so sicer sklenili pogodbo z zadrugo, ne bodo porabili toliko umetnih gnojil, kot je predpisano. Nekaterim se zdí namreč nemogoče, da bi raztrosili 600 kg umetnih gnojil na 1 hektar, ko pa so doslej porabili komaj 100 kg, pa se jim je zdelo že veliko. Taka bojazen je morda upravičena, toda z vztrajnim prepričevanjem in dokazovanjem bo kmetje mogoče prepričati, kako je prav.

Ponekod zadrage niso uspeli pridobiti dovolj kmetov za setev visokodonosnih vrst pšenice in ne bodo dosegle plana. Izgovarjajo se, češ da pri njih ni pogojev za pogodbeno sodelovanje, ker pač zavest kmetov še ni dovolj visoka in podobno. Če pa razčlenimo te njihove izgovore, ugotovimo, da se sploh niso potrudili in da je v njihovem izgovarjanju zgolj oportunitizem. Znan je primer iz Brežic, ko so v neki vasi sklicali sestanek in že takoj v začetku, preden so sploh začeli z razpravo, ugotovili, da pri njih ni pogojev za jesensko setev italijanskih vrst pšenice...

Zaključek: več vztrajnega dela med ljudmi in stran s prepričanjem, da z akcijo ne bomo uspeli, preden smo sploh začeli z njo!

Na Senovem bodo posejali 27 ha italijanske pšenice

Akcija za setev italijanskih sort pšenice je v senovski občini pokazala, da so posamezni kmetovalci zainteresirani za višje hektarske donose. Kmetijska zadruga je imela planirano, da bodo okoliški kmetje zasejali 25 ha njeve pšenice, zdaj pa ima zadruga že priglajenih 27 ha zemlje, na kateri bodo kmetovalci poskušali pridelati večji pridelek. Večina kmetovalcev se je odločila za tako imenovani tip kooperacije, po katerem preskrbi zadruga seme in gnoj, zavaruje posevek in nadzoruje uporabo umetnih gnojil, kmetovalci pa bodo plačali zadrugi upravne stroške, ki jih bo upravni odbor zadruga določil za vsak hektar.

Razstavo »Družina človeka« bodo odprli v Zagrebu 13. oktobra t. l.

Iz Beograda poročajo, da bodo »Družina človeka«, razstavo ustvarjalne fotografije, ki je posvečena dostojanstvu človeka, odprli 13. oktobra t. l. na starem veleposlamskem prostoru v Zagrebu. Razstava bo odprta do 16. novembra.

Zbrčko slik »Družina človeka« je zamislil in sestavil Edward Steichen, direktor oddelka za fotografijo v Muzeju sodobne umetnosti mesta New York, in obsega preko 500 fotografij, ki prikazujejo različne vidike človeškega življenja. Steichen je potreboval

nad dve leti za izbiranje slik in je pregledal nad 2 milijona posnetkov.

Ta zbirka fotografij je bila najprej razstavljena v Muzeju sodobne umetnosti v New Yorku, nato pa v mnogih drugih državah po svetu. Sedanja razstava teh slik bo druga v Jugoslaviji. Prvič je bila ta zbirka fotografij prikazana v Beogradu meseca januarja in februarja lanskega leta in je dosegla rekorden obisk. V 29 dneh si je slike ogledalo nad 200.000 ljudi.

Po razstavi teh fotografij v Zagrebu bodo predvideno priredili razstavo še v Sarajevu, in sicer v novembru in decembru t. l.

Prav gotovo si bo to zanimivo zbirko fotografij tudi v Zagrebu ogledalo veliko število ljudi, verjetno tudi iz Slovenije. Ali bodo slike »Družina človeka« razstavljene tudi v Sloveniji, nam žal ni znano, priporočljiva pa bi bila njih razstava v Ljubljani.

Dnevi, ki jih ne pozabimo

Pred praznikom v Rašici

Na območju okraja Ljubljana stoji nedaleč od Ljubljane prijazna vasica. V tej vasi bo v nedeljo velika spominska slovesnost v spomin na dni pred 17 leti, ko je okupator v svojem besu, ko mu ni šlo vse po načrtu, zažgal to partizansko vas, kjer je bil ustanovljen Kamniški bataljon.

Ze dalj časa so v teku priprave za to spominsko slavnost in že ves teden pred praznikom so v kraju razne prireditve. V šolah in po delovnih kolektivih se zbirajo ljudje in obujajo spomine na zgodovinski dogodek. Organizatorji tega slavnosti so izdali v ta namen obširno historično gradivo. Nadalje obiskuje šafeta mladih v teh dneh vse tiste kraje, kjer je deloval Kamniški bataljon.

V nedeljo pa bo slavnostni zaključek slovesnosti na Rašici s šafeto mladih, raportom partizanskih patrulj, odkritjem dveh spomenikov in bogatim kulturnim sporedom. V nedeljo bodo namreč odkrili spomenik — razgledni stolp in spomenik padlim borcev v vasi Rašici. Pa ne samo to — ob tej priliki bodo izročili svojemu namenu novo gozdno pot na vrh Rašice, kjer stoji nov, visok razgledni stolp. Rašica bo tako postala ena izmed najbolj privlačnih izletniških točk v neposredni bližini Ljubljane.

Borec, aktivisti in vsi, ki so v letih 1941 do 1945 delali in živeli v Ljubljani ter se vključili v narodnoosvobodilno gibanje, in vsi ostali v nedeljo, 21. septembra, na svidenje v partizanski Rašici!

Priprave za volitve zadrugi svetov

Najprej sestanek s kmeti

Te dni so se tudi v zasavskih kmetijskih zadrugah pričeli pripravljati na odgovorno nalogo: volitve zadrugi svetov. Naš sodelavec je bil ondan v brestaniški kmetijski zadrugi, kjer so mu povedali, da se bodo te dni delali intenzivno in na načrtno.

Občinski odbor Socialistične zveze na Senovem je sklical poseben sestanek, na katerem so

napravili podoben načrt predvolilnih priprav. Imenovana je posebna komisija, ki bo začela takoj z delom, prihodnji mesec pa se po vseh senovskih vaseh začnejo sestanki s kmeti, na katerih bodo predstavniki kmetijske zadrage in Socialistične zveze spregovorili o važnosti reorganizacije v kmetijskih zadrugah in organizacijah. Na sestankih pa se bodo pogovorili

tudi o drugih neodložljivih problemih kmetijstva v senovski občini. Oktobra bo imela brestaniška zadruga tudi polletni občni zbor, na katerem bodo zadrugniki pregledali delo zadrage v minulemu polletju, hkrati pa se pomenili o nadaljnjem delu okrog volitev v zadrugi svetle. Predvideno je že tudi, da bo šel zadrugi svet brestaniške zadrage 55 članov.

POSTOJ, POPOTNIK

Z beležnico pred spomenikom v Sevnici

To nedeljo je Sevnica doživela dogodek, ki je nanj čakala, odkar so pod Bohorjem počile zadnje partizanske puške. Dva tisoč oči se je nekaj pred enajsto urolo v spomenik padlim senjskim partizanom in žrtvam fašističnega terorja, poslednjo umetniško zamisel pokojnega mojstra Plečnika in realizacijo kiparja Boža Pengova, ki se je skupaj z vsemi radosten zazrl v svoje delo, v marmorno kiparsko skupino, tri moške in eno žensko figuro, ki se izvijajo iz kamnitega jedra in predstavljajo Partijo, borca, ženo in mladina. Koliko usod, koliko misli se je ta hip skrivalo v lesketajočih očeh! Vse pa so gorele z željo, da bi bil poslednji spomenik žrtvam morij, spomenik miru.

Dolga vrsta ljudi. Starec s klobukom v roki je spoštljivo stopil na ploščad spomenika. — Res, je že enkrat pritril besedam predsednika senjske zveze borcev tovariša Kolarja. —

Dolgo smo čakali nanj, zbirali sredstva, toda zdaj... Lep je! Ti ljudje so ga zaslužili.

Tresoč se roke so polagale nanj cvetje in vence. Zveneli so zvoki žalostinke. Sevnica je hkrati proslavljala svoj prvi občinski praznik, ki je spominja več pomembnih dogodkov iz revolucije. Ze zarana so začeli prihajati v mesto okoližani in prvi gostje z Dolenjske in iz Posavja. Na slavnostni seji občinskega ljudskega odbora so odborniki soglasno sprejeli odlok o preimenovanju Kolodvorske ceste v Cesto narodnega heroja Maroka in trg pred železniško postajo v Trg svobode.

V gasilskem domu je predsednik ObGZ Jože Smodej odkril spominsko ploščo šestim padlim gasilcem, v soboto pa so opravili v spomenikovo ploščad simboličen prekop narodnega heroja Kolmana in prvoborca Juhanta. — Jak

Delavski svet rudnika Zagorje je sklepal o polletnem poslovanju

„Plavim“ neizprosen boj

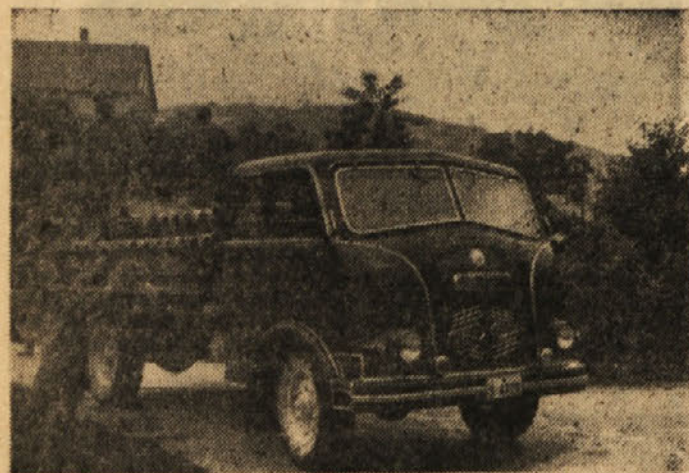
ZAGORSKI RUDARJI SO ZE V PRVEM POLLETJU DOSEGLI ZADOVOLJIV FINANČNI REZULTAT, KLJUB TEMU, DA SO REALIZIRALI POLLETNO PROIZVODNJO LE Z 98% — TUDI VARNOSTI KREPKO ORJE LEDINO — BOLJŠA PROIZVODNJA PREMOGA V DRUGI POLOVICI LETA — SKRBE ZA GRADNJO STANOVANJ IN AMBULANT

Ceprav je računovodstvo podjetja dokaj skrbno sestavilo finančno poročilo o polletnem poslovanju rudnika, člani delavskega sveta niso kdo ve kaj dosti razpravljali o posameznih postavkah polletnega obračuna. Zares škoda, da niso dobili člani organa samoupravljanja še pred zasedanjem poljudno pripravljene poročila, ker bi se lahko na razpravo temeljiteje pripravili.

Celotna realizacija polletnega poslovanja je znašala skoro poldrugo milijardo din, dobiček pa okrog 120 milijonov din. Povedati pa je treba, da so rudarji izpolnili polletni proizvodni načrt le z 98%, kar jim je precej primanjlovo rudarjev, delno pa tudi zaradi januarskega primanjlija. Zdaj se proizvodnja bistveno popravlja, saj je podjetje pred dnevi le prišlo na zeleno vejo, do konca leta pa upajo, da bodo za nekaj odstotkov celo na boljšem.

Kljub temu, da, kot rečeno, člani delavskega sveta niso dosti govorili o finančnem uspehu, sem vendarle imeli vtis, da delavski svet počasi spoznava, kolikšnega pomena je njegovo delo za rast in napredek podjetja. Razprava se je vnela po prvi točki dnevnega reda, ko so začeli govoriti o ukrepih za izboljšanje proizvodnje, ureditvi različnih pomanjkljivosti in drugih neodložljivih nalogah. Ugotovitev, da proizvodnega načrta niso mogli doseči tudi zaradi »plavih«, se pravi zaradi neupravičenih izostankov, ni slučajna. V poročilu, ki so ga prejeli člani delavskega sveta, je bilo rečeno, da so izgubili v prvem polletju kar nad 2800 delovnih dni. To pa pomeni dokajšnji izpad proizvodnje, in celo delovne načrte so morali večkrat spreminjati, kar prav gotovo ni najbolje vplivalo na uspešno delo. — Kdo zamuja delo? Venomer eni in isti. Bodimo odkriti, pa povejmo, da tisti, ki neradi in prepozdno pogledajo v kozarec in pa polproletarci, ki raje zamudijo delno, samo da lahko doma opravijo kakšno neodložljivo delo. Povsem upravičeno so člani delavskega sveta obsodili tako ravnanje in ugotovili, da izostankarji slabijo proizvodne uspehe podjetja, na drugi strani pa povzročajo nezdrave odnose znotraj kolektiva, saj morajo ostali bolj pridni delati za izostankarje.

Delavski svet je napravil posebna pravila v okviru novega zakona o delovnih razmerjih. Pravila določajo precejšnje kazni za kršilce in na zasedanju je bilo poudarjeno, da jih bodo izvajali ne glede na to, ali je kako nerednost zagrešil ta ali oni.

Dobro so naložili v Radečah

Vendar bodo morale v tej smeri precej napraviti tudi sindikalne organizacije. Obratni sestanki so najboljša tribuna za razpravo o teh rečeh.

Letos se je v rudniku nekoliko zmanjšalo število nesreč pri delu. Rudnik je dosegel »zastavo«, kot so poudarjali nekateri člani delavskega sveta, med vsemi slovenskimi rudniki. Zdaj se jim je posrečilo znižati odstotek nesreč, in napeti bo treba vse sile, da ga bodo do konca leta in v bodoče še zmanjšali. Se vedno pa tarejo podjetje številni bojniški dopusti. Menda je podjetje samo za bolne do sedem dni plačalo v prvem polletju okrog pet milijonov din, delavski svet pa je ugotovil, da nekateri, zlasti polproletarci, izkoriščajo ugodnosti socialnega zavarovanja in opravljajo doma najrazličnejša dela v času svoje bolezni. Spet so na slabšem pridni rudarji, ker morajo plačevati za lenuhe, kot so jih imenovali odkrito člani delavskega sveta. Tudi temu početju bo treba napraviti kraj, saj se vleče kot rdeča nit v dejanju in nehanju rudnika.

Posebno mi je bil všeč neki član delavskega sveta, ki je po domače povedal, da je organ delavskega samoupravljanja tisto telo, ki mora nenehno bedeti nad pravičnimi odnosi znotraj kolektiva. Tovarš se je lotil vprašanja, ki v podjetju še ni povsem rešeno, in ki utegne, če ga ne bodo rešili, še marsikaj škodovati, ali pa povzročiti določene težave. Enkrat za vselej je treba odločno povedati, da so ti ali oni delavci odgovorni za svoje delo edinoce svojim predstojnikom in da je sleherni posredovanje tretjih oseb ne samo nepravilno, marveč docela nemogoče in razvijanju delovnega procesa škodljivo.

Razmeroma precej so na zasedanju govorili tudi o poslovanju obrata »Varnost«. To je razumljivo, kajti obrat je nastal v okviru rudnika in rudarjem ni vseeno, kako to stransko podjetje raste. In uvideli smo, da so člani delavskega sveta z zadovoljstvom sprejeli finančno poročilo in sploh poročilo o delu tega mladega obrata.

Podjetju močno primanjkuje stanovanj. Zavoljo tega so sklenili iz sredstev za splošno uporabo graditi štiristanovaljsko hišo, bivšo strojnico pa preurediti za šeststanovaljsko hišo. Podobno bodo pohitili z ureditvijo obratne ambulante v Kisovcu, za katero so delno pripravljeni prostori in potrebna oprema. Zasedanje je bilo kvaletitno, vendar se je nekoliko več govorilo o razmerah v občini in pomembnosti večjega sodelovanja s komuno, bi lahko dali to zasedanje za vzgled vsem ostalim organom upravljanja v občini. Vendar vse kaže, da tudi delavski svet rudnika počasi dojema, da ni ločenih problemov, in da bodo morali še večkrat govoriti o vseh tistih stvareh, ki zadevajo vse zagorske občane.

Člani sindikata v Trbovljah, poslužujte se pravne posvetovalnice

V Trbovljah je občinski sindikalni svet izpolnil svoje delovno območje s tem, da je ustanovil pravno posvetovalnico za člane sindikata.

V pravnih posvetovalnicah bodo lahko vsi člani sindikalnih organizacij dobivali brezplačne napotke in pojasnila glede delovnega prava oz. s področja delovnih razmerij.

Pravna posvetovalnica bo pričela delovati v torek, 23. septembra t. l., in bo poslovala trenutno po enkrat tedensko, in sicer vsak torek od 16. do 18. ure.

TURISTIČNI TEDEN V ZAGORJU

V drugi polovici septembra bo v Zagorju Turistični teden, nekaka smotna dosežanja prizadevanj za razvoj turizma v zagorski dolini. V tem času bo izšel Turistični informator, dragocen pripomoček gostinskih delavcev in trgovskega osebja ki bodo z njegovo pomočjo lahko posredovali turistom mnoge zanimivosti domačega kraja. Te dni pa bodo organizirali še poseben tečaj za turistične informatorje, ki se ga bodo udeležili vsi gostinski delavci. V programu Turističnega tedna pa je tudi pregled gostinskih in trgovskih lokalov, da bi ugotovili, če ustrezajo turističnim pogojem. Istotčasno bodo pregledali tudi naselja in ugotavljali, kako so stanovanjci sprejeli in začeli uresničevati pobudo za gojitev lončnic.

Turistični teden bo zaključilo zborovanje, na katerem bodo ocenili dosežene rezultate in razdelili nagrade. Le-te bodo podelili najboljšemu tečajniku s tečaja za turistične informatorje, najzgodnejšemu gostinskemu obratu, najlepše urejeni trgovski poslovalnici in lastniku kom hiš, ki so se najbolj trudili pri gojenju lončnic. S.

Skladišče Vitaminke. Precej časa je na njem vladal popoln mir. Nedograjen je čakal denarja. Zdaj bodo spet začeli z delom. Trbovlje nujno potrebujejo skladišče. Upamo, da ji ne bo treba dolgo čakati

Obratni delavski sveti na rudniku Trbovlje-Hrastnik

KAKO IN KAJ?

Te organe naj bi dobili obrat Hrastnik, Trbovlje, Dobrna, SRD in separacija

Posebna komisija, ki je imela nalogo proučiti možnost ustanovitve obratnih delavskih svetov pri trboveljsko-hrastniškem rudniku, se je v ponedeljek vnovič sešla in podala prve predloge, kako naj bi se lotili izvedbe teh organov. Predvidevajo je, da bi imel vsak obratni delavski svet najmanj 15 članov oziroma na vsakih 50 delavcev naj bi se volil po en član v obratni delavski svet. V vsak obratni svet bi imel stalnega tehničnega sekretarja, ki pa ne bi bil voljen in bi opravljal vse tehnične in administrativne posle. Prav tako bi postal avtomatično član delavskega sveta obratovodja, vsak obratni delavski svet pa bi imel nekakšno predsedstvo, v katerem bi bilo pet članov.

Kaj pa pristojnosti? Čeprav le-te še niso dokončno odredene, bi te institucije lahko razpravljale in sklepale o svojem proizvodnem načrtu, o varovanju in opravljanju osnovnih sredstev, dajale predloge centralnemu delavskemu svetu za tarifne postavke in sklepe za izboljšanje delovne discipline in podobno. Obratni delavski sveti pa bi imeli tudi svoje komisije. Tako bi imeli trboveljski obratni svet: HTZ komisijo, disciplinsko komisijo in druge, hrastniški obratni svet pa bi lahko ustanovil še komisijo za stanovanjske zadeve, ki bi razpolagala s sredstvi, ki jih daje rudnik v stanovanjski sklad hrastniške občine za gradnjo stanovanj.

To so kajpada le nekatere pristojnosti, ki bi jih dobili obratni delavski sveti. Komisija se je napotila v sosednje republike, v Bor in Kreko, da bi se na samem kraju temeljito seznanila z delom teh organov, ki so jih tamkaj ustanovili že pred časom.

Vsekakor pomeni ustanovitev obratnih delavskih svetov spet korak naprej v razvoju delavskega samoupravljanja v Zasavju. Ti organi morda sprva ne bodo kos vsem svojim nalogam, ali pa bodo tu in tam celo posegali v pristojnosti cen-

tralnega delavskega sveta. Vendarle bo njihova praksa dokaj dragoceno napotilo za druge večje gospodarske organizacije, ki že začnejo razmišljati, ali ne bi kazalo ustanoviti podobnih organov. Kolikor bodo obratni delavski sveti pokazali sposobnost samostojnega življenja — kajpak v korist dela vsega podjetja — bomo s tem okrepili vlogo in pomen delav-

skega samoupravljanja, in kar je tudi važno: razširili bomo upravljanje nad materialnimi sredstvi na več ljudi. Na ta način bo vse več delavcev šlo skozi šolo upravljanja in prav zato se bo krepila zavest in spoznanje naših delovnih kolektivov, da so sami gospodarji sredstev za proizvodnjo in bodo skrbno pretehtali sleherni odločitev o tem ali onem vprašanju.

POMENEK TEGA TEDNA

ZAČETEK TEMELJITEGA ŠTUDIJ

Ideološke komisije pri občinskih komitejih Zveze komunistov v Trbovljah, Zagorju, Radečah in Hrastniku pripravljajo te dni vse potrebno za začetek seminarjev, na katerih bodo predelovali gradivo, zlasti pa program ZKJ. Seminarji bodo bržčas trajali več dni, udeležili pa se jih bodo sekretarji osnovnih organizacij ZK, predsedniki delavskih svetov, upravnih odborov, vodstveni tovariši terenskih in vaskih odborov Socialistične zveze in raznih drugih društev in organizacij. Prav tako so ideološke komisije že pripravile tudi vse potrebno in določile nekatere tovariše, ki bodo pomagali oblikovati študij v osnovnih organizacijah.

Zakaj ponoven študij kongresnega gradiva, ko pa so ga osnovne organizacije malone že proučile? Tako so namreč vpraševali člani neke osnovne organizacije v Trbovljah. Ali so ga resnično proučile, tako kot je naročil sedmi kongres? Niso! Namreč: nemogoče je bilo v nekaj pičlih mesecih, povrh tega še polletnih, seznaniti vse komuniste in nekomuniste z gradivom, ki je velikanskega pomena za nadaljnje razvijanje socialističnih odnosov; zlasti pa niso mogle proučiti programa ZKJ, ki pomeni za vse nas močno idejno napotilo za razvoj družbenega življenja na vseh področjih. Resda so se nekatere osnovne organizacije lotile obravnavanja študija precej skrbno, morale pa so ugotavljati, da precejšnji del članstva ni bil navzoč pri predelavi materialov, ker so bili na počitnicah. Na drugi strani pa nismo mogli uresničiti enega izmed zelo važnih sklepov VII. kongresa, ki je naročil jugoslovanskim komunistom, da morajo ob obravnavanju gradiva in programa ZKJ govoriti tudi o svojih krajih, slabostih, kot dobrih straneh, in uporabiti napotila kongresa za uspešno razvijanje vseh močih oblik družbenega upravljanja, kajti le v tem primeru bo moč uresničiti osnovne misli neštetičnih važnih referatov, podanih na kongresu.

Komunisti ne bi mogli uspešno, razvijati duha in smernice programa med našimi ljudmi, če ne bi bili sami oboroženi z vsem tistim, kar je prinesel kongres. Zato bo velike važnosti, kako bomo po seminarjih in študiju v osnovnih organizacijah začeli razgovore s člani Socialistične zveze in drugih organizacij. Od tega je odvisno delo mnogih naših družbenih institucij v bodoče. Prav zato je povsem razumljivo, da tokrat začnemo zelo skrbno izvajati napotila kongresa; delo ne sme biti kampanjsko, pač pa naša stalna skrb. Resnost in obsežnost teh nalog terja od nas, da izkoristimo vse možnosti, ki so nam na razpolago, posebno pa, da smo pri izvažanju tega opravila zares temeljito pripravljeni: vsakršno polovičarsko delo bi nam lahko samo škodovalo. M. V.

NAŠ KOMENTAR

NAPETOST OKROG TAJVANA

Ves svetovni tisk že nekaj tednov piše o nevarni napetosti na Daljnem vzhodu, točneje okrog Tajvana (Formoze), ki je, po nekaj letnem zatišju, izbruhnila pred dobrimi tremi tedni. Kitajsko obalno toponižno obstrujejo otok Kvjemoj in druge manjše otoke, na katerih so se leta 1949 utrile Čang Kaj Sekove enote, s pomočjo Amerikancev, na morju pa kitajske ladje napadajo Čangove preskrbovalne konvoje. Položaj je resno napet, kajti ne gre samo za spor med Ljudsko republiko Kitajsko in Čang Kaj Sekovo reakcionarno emigrantsko vlado; v spor so neposredno vmešani tudi Američani, posredno pa Rusi.

Pred kakimi desetimi dnevi pa je prišlo do novih zapletov, ki bi utegnili imeti hude posledice. Pekinska vlada je namreč sklenila razširiti kitajske teritorialne vode na 12 milj od obale. Ta sklep velja tudi za obalne otoke in za Tajvan (Formozo) ter za druge kitajske otoke, ki jih loči od celine odprto morje. Nobena tuja vojna ladja in nobeno tuje letalo ne sme brez dovoljenja kitajske vlade čez mejo kitajskih teritorialnih voda. »Tajvan in Penghujsko otočje,« je rečeno v izjavi kitajske vlade, »so še vedno pod okupacijo ameriških oboroženih sil. To je kršitev ozemeljske nedotakljivosti in suverenosti Ljudske republike Kitajske. Vaj van, Penghu in ostala področja je treba vrniti Kitajski, in kitajska vlada ima pravico, da to doseže z vsemi ustreznimi sredstvi in ob primernem času.«

Ta sklep pekinske vlade je povzročil na Zahodu precejšnje raz-

burjenje. Ameriško zunanje ministrstvo ga je v posebnih izjavi zavrnilo ter ga označilo kot »poizkus, da bi prikrili kitajske napadalne namene.« Dulle pa je izjavil, da bodo ZDA pomagale Čang Kaj Seku braniti obalne otoke, »če se bo predsedniku Eisenhowerju zdelo, da je obramba Formoze v nevarnosti.« Dejal je tudi, da bi kitajska prizadevanja za zasebno teh otkov pomenila »kršitev načel, na katerih temelji svetovni red, se pravi načel, da nobena država ne sme uporabljati oborožene sile, da bi si priskrbela nova ozemlja.« V Londonu pa so izjavili, da »britanska vlada ni nič manj kot ameriška v skrbih zaradi morebitnih poizkusov, da bi Kitajci dosegli ozemeljske spremembe z uporabo sile.« V Veliki Britaniji so namreč še prav posebno zaskrbljeni zaradi usode Hong Konga, britanske kolonije na kitajski obali, kajti sklep o razširitvi kitajskih teritorialnih voda velja tudi za področje te kolonije.

Sovjetski uradni tisk že nekaj dni opozarja ZDA, da bodo Sovjetska zveza in vzhodnoevropske države pomagale Kitajski v primeru spopada zaradi Tajvana in drugih obalnih otkov. Hruščev je v svojem pismu Eisenhowerju kar odkrito povedal, da Sovjetska zveza ne bo ostala ob strani.

Na Zahodu je vedno več ljudi, ki pozivajo ameriško vlado, naj ne tvega vojne zaradi kitajskih obalnih otkov. Angleški časopis »Manchester Guardian« na primer piše o trditvah ameriške vlade, da Ljudska republika Kitajska ne more postavljati nobenih upravičenih zahtev po obalnih otkih in pristavljah: »...kako da nacionalisti ne bi izkoristili svojih položajev za bombardiranje kitajskega kopna in za oviranje pomorske plovbe, v pristavišču Amoj in kakor da nikoli ne bi bilo državljanske vojne.« Znan ameriški komentator Walter Lippman pa je v »New York Herald Tribune« gradil Dulleovo nepustljivo stališče in pozival Eisenhowerja, naj raje uporabi Sedmo floto za umik Čang Kaj Sekovih vojakov s teh otkov, kakor pa za brezizgledno vojno s Kitajsko. »Ni drugega izhoda kot umik, kajti če ga primerjamo s splošno vojno je umik najmanjše zlo. Ni drugega izhoda iz slepe ulice, v katero sta nas privedla predsednik Eisenhower in gospod Dulle.«

V zadnjem tednu pa sta Kitajski in Amerika izjavili, da sta pripravljene na pogajanja. Njuni izjavi sicer kažeta, da obe vtrajata pri svojem dosedanjem stališču, pripravljeni sta na pogajanja, nikakor pa ne na popuščanje. Obstaja pa veliko vprašanje, na katerega do sedaj še ne moremo odgovoriti: Ali bosta ameriški in kitajski veleposlanik v Varšavi lahko zgledila trenja, ki so se izrodila v vojaški in diplomatski spopadi?

Ugledni indijski list »National Herald« je 9. septembra pisal: »ZDA so se našle v dilemi, ki so jo povzročile same. Njihov pristanež za obnovitev ambasadorskih razgovorov pravzaprav pomeni priznanje, da je Kitajska živa stvarnost, ki je ni moč zanikati. Obenem pa njihovo oklevanje, da jasno povedo svoje mnenje o usodi obalnih otkov od roza strah, da bi, ko bi branile te otoke za Čang Kaj Seko, povzročile negotovost sveta in se izolirale od lastnih prijateljev, od katerih jih je nekaj odkrito izjavilo, da nasprotujejo takšni kratkovidni avanturi. Medtem ko bi se ZDA znašle osamljene, bi Kitajska uživala podporo Sovjetske zveze v svojih naporih, da si zagotovi tisto, kar je njeno. Gotovo je, da nobena stran ne želi vojne, vendar je položaj zelo resen in nevarnost spopada se obstaja zaradi Dulleove privrženosti politiki haje na robu vojne.«

ŽIVCI IN DESET DINARJEV

Pred nekaj dnevi je prihrumela v pisarno naše uprave neka žena in se razburjala, češ da ji je pismonoša zaračunal 10 din več, kot pa znaša enoletna oziroma polletna naročnina Zasavskega tednika. Čeprav smo jo po poučili, da je to vendar pristojbina, žena ni hotela odnehati, še vedno prepričana, da jo je hotel pismonoša ogoljufati. Epilog njenega živčnega izbruha je bil, da je odgovorila Zasavski tednik, pismonoša: pa je obljubila, da ga bo brenila v ... če se ji bo še kdaj prikazal pred oči.

Ta dogodek seveda ni edinstven. Neredki ljudje, naročniki raznih časopisov, sprejemajo pismonoše, kakor da pobirajo denar zase. Če zaračunajo 10 din več, kot znaša naročnina, to ne gre v njihov žep, ampak je to poštna pristojbina. Le-to bi naročniki posameznih listov morali plačati na pošti, ker pa naročnino pobirajo pismonoše, je ljudem prihranjena pot do pešce in skrb za redno plačevanje naročnine.

Ljudem, ki preveč radi razkazujejo svoje živce, priporočamo, da spremenijo svoj odnos do pismonoš, ker so tudi oni ljudje in opravljajo samo svojo dolžnost. Včasih je treba živce brzdati, ker se sicer predstavljamo svetu preveč surovi, a malo olike...

Potujoča nedelja

Oprostite, toda danes je nedelja. Tu je opravčilo za rejene in pomnožene nahrbtnike in kovčke, za psovke in boleča kurja očesa, ki se začne že jutraj, ko dosluhni TAM cijazi proti postaji. Stojimo na eni nogi.

Ljudje radi potujemo, radi smo živčni in radi govorimo. Reporterju zato ni težko. Skupaj kolne, ko iz dobro obveščenih ur in pomazanega voznega reda, pa ob prazni črni oglasni železniški deski, ki naj bi sporočala prihode vlakov, ugotavlja najprej deset in za namerček še deset minut zamude. Množično se veseli, ko pripeljejo stare škatle in najde se prosto mesto ob zarosenem oknu. Spet ga skrbi, kako bo v Zidanem mostu. Nasploh. Bo restavracija prepolna? Bo zagrebčan prepoln? Sopotnik pa se reži rdečični sosed, pomežikava, se naveliča in spet začne pogovor s »kameradom«.

— Ne, v restavracijo pa ne!
— Zakaj?
— Zato! Preslabo točijo. Zadnjič sem dobil pri pivu pol pen.

V Zidanem mostu sta skupaj z nami ob točilnici. Nestrna in previdna. Pijeta zgolj »ta kratkega«. Železničar kupuje žemlje. Beseda da besedo.

— Predrage so. Pri peku so nekaj dinarjev cenejše. Toda kupiti moraš, danes je nedelja.

— Čemu toliko kuponov, če ne bomo vsi postreženi? Godrnja nekdo pri blagajni. Zvočniki naznanjajo odhod.

Ljudje smo pravzaprav čudaki. Recimo do nekaterih poklicev. Sprevodnik nas lepo

pozdravi in prosi za vozni listek. Mi smo gluhonemi. Pride drug sprevodnik, brez besed in surov. Upravičeno se jezimo. Toda kaj bi pravzaprav radi?

Sevničan razkriva čudež. Pri njih pomivalo klopi v železniški čakalnici skoraj vsak teden. Naj bi ne bil to čudež, ampak lepa navada vseh postaj, mimo katerih »drvim«.

Okna brez rose so mrka, čudno progasta, umazana. Ali morajo biti?

Kolesa udarjajo v slovo. Zvečer nas je na postaji še enkrat več. Zamuda je enkrat večja kot jutraj. Tolažimo se, da je natančna.

Vlak je poln. Posamezni vagoni — škatle sardin. In ljudje? Pojejo. Pletenke opletajo ob noge. Kolnejo. Iščejo prostor za drugo nogo. Piške žejne kokodajajo. »Srečez!« pri sprevedniku sprašujejo, kdaj lahko iz Ljubljane potujejo na Gorenjsko. On ne ve, morda noče vedeti... Tipljemo. Ne vidimo nič. Pač ni luči. Zakaj? Nikogar ni, ki bi ga vprašali. Menda ni to nova moda?

Pa je praktična tale tema. Recimo: Jehova nas goni. Gospod, ali veste, da bo konec sveta? Pristopite k naši veri! Tu so brošure. Dokler je še čas. Kadar se ne vidimo, smo zelo zaupljivi.

Ali: nekdo ima dolge prste. Ti pa radi igrajo pred skritimi očmi.

In: oprostite! Bilizmo se postaji. Treba je do vrat. Tu sta naša težka kovčka in rejen nahrbtnik. Je pač nedelja.

-jak

Prijetno presenečenje

Letošnja mednarodna revija »Družina in gospodinjstvo 1958«, ki se prikazuje v okviru Zagrebškega velesejma pod pokroviteljstvom predsednika republike Tita, nudi obiskovalcem nesešeto prijetnih presenečenj.

Po vseh paviljonih na razstavi je videti, kako lahko v okviru stanovanjskih skupnosti rešujemo osnovna vprašanja za naše družine in gospodinjstva, kako moremo lažje in boljše živeti. Razstava nakazuje pot, ki omogoča vsaki družini, da dvigne svoj življenjski standard in kako se reši napornega in neproduktivnega dela v gospodinjstvu. S prenosom težkih gospodinskih del, skrbi za otroke in vprašanj prehrane na sektor družbenega dela, z ustanavljanjem servisnih služb v stanovanjski skupnosti olajšavamo življenje vsaki družini, njenim članom pa omogočamo, da varčujejo z dragocnim časom, da ga morejo izkoristiti za lasten dvig, razvedrilo in družbeno delo.

Problem stanovanja in stanovanjske izgradnje je obde-

lan v posebnem paviljonu, a v modernu urejeni prodajalni s samopostrežbo in veliki konfekcijski modni hiši žele organizatorji vplivati na to, da pravilno vsklajamo odnos med potrošniki, trgovino in industrijo.

V paviljonu »Stanovanjska skupnost« se obiskovalci spoznajo s pojmom stanovanjskih skupnosti, njeno funkcijo in družbeno vlogo v razbreme-

nov, ki jih je mogoče organizirati v stanovanjskih skupnostih, ki pa pripomorejo, da se družina razbremeni številnih poslov in skrbi v vsakodnevem življenju. Tu so prikazane razne variante najmoderneje urejenih pralnic perila v popolni funkciji: servisi za pranje perila v večji stanovanjski skupnosti, servisi za pranje in sušenje perila v večji stanovanjski zgradbi

njihova oprava, namestitve in igrice. Ti so prikazali, kako je mogoče urediti otroška igrišča zunaj na prostem, v stanovanjskem bloku ali skupnosti, in kako z minimalnimi investicijami rešiti vreden problem otroške zaštite.

Na razstavi je posvečena pažnja tudi individualnemu gospodinjstvu. V paviljonu »Kateder ekonomske gospodinjstva«, zavodi za napredek gospodinjstva Hrvatske in Slovenije se spoznajo obiskovalci s sodobno opremljenimi kuhinjami v individualnem gospodinjstvu, z organizacijo in racionalizacijo dela, hitro pripravo zgotovljenih in polzgotovljenih predmetov za prehrano, pravilno prehrano itd. Vse, kar je prikazano v tem paviljonu, služi namenu, kako olajšati življenje v družini, jo napotiti, da racionalno uporablja svoje dohodke, da varčuje s časom in delovno močjo in da pripomore k izboljšanju zdravstvenega stanja ljudstva.

Kakšna naj bo moderna urejena prodajalna na principu samopostrežbe, kjer gospodinja lahko naenkrat vse kupi, kar potrebuje, ne da bi izgubljala čas z obiskom raznih prodajal v mestu — vse to morejo obiskovalci videti na tej razstavi. S sodobno opremljeno, specializirano konfekcijsko modno prodajalno so organizatorji razstave prikazali trgovini in industriji primer, kakšna in kako naj bo organizirana prodajalna na konfekcijskih oblek, kjer bi potrošniki lahko dobili dobre, okusne in cenene obleke ali posamezne dele.

Pažnja pa je posvečena tudi družbeni prehrani, važnem faktorju v življenju sodobnega človeka. Z razstavo vzorčnega in najmoderneje opremljenega objekta množične in cenene, a tudi kvalitetne prehrane na bazi samopostrežbe, ki v času razstave kompletno funkcioniira, so organizatorji hoteli dati spodbudo za čimprejšnjo otvoritev takih restavracij po vseh večjih mestih.

V sektorju »Stanovanje« poskušajo razstavljavci s kompletno urejenimi in nameščenimi stanovanji v naravni veličnosti prikazati, kakšno naj bo ekonomično in racionalno stanovanje, ki bo ustrezalo zdravstvenim, socialnim, gospodarskim, kulturnim in estetskim potrebam in načinu življenja naših državljanov.

Dejstvo, da so mnoge objekte s te razstave že pokupili ljudski odbori posameznih občin, nudi obiskovalcu občutek zadovoljstva, da bo vse to, kar je videl na razstavi, v najkrajšem času služilo svojemu resničnemu namenu. Organizatorji razstave, v kateri je sodelovalo 21 družbenih organizacij, cela vrsta gospodarskih podjetij in preko 1000 strokovnjakov, so nudili primer, kako naj bo organizirano življenje sodobnega človeka in družine v naši socialistični državi. Od iniciative in zavzemanja naših lokalnih oblasti in samih državljanov pa je odvisno, s kakšno hitrostjo bodo tako življenje delno ali v celoti realizirali.

Nada Doroški

Tako. Tudi avgusta je konec. Spet smo tam. Kje? V šoli, pravijo obraz s slike. In kažejo z obrabi poslopje preko ceste. Njihova šola je v Bošnjaku, domovi pa so raztreseni daleč po hribovskih zaselkih. Zato jim ne smemo biti nevoščilji politika, ki so si ga privoščili na stopnicah ena izmed vaških hiš, preden se bodo pognali v breg

tvi družine. S pomočjo velikih fotografij je prikazana idealna rešitev stanovanja in življenja delavske družine v stanovanjski skupnosti, z maketami pa konkretni primeri raznih rajonov v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Beogradu. Vse elemente iz tega paviljona lahko obiskovalci pozneje vidijo v drugih paviljonih, razdeljene v stvarno obliko, v popolni ali pa delni funkciji.

V paviljonu »Servisi in otroške ustanove« se obiskovalci spoznajo z različnimi tipi servisov in otroških usta-

in pralnice perila s samopostrežbo. Razen dveh modernu urejenih servisov za kemično čiščenje oblek in »Servisa za urejanje in čiščenje stanovanja« je prikazan servis za popravilo hišnih aparatov in instalacij v gospodinjstvu, nato organizacija medicinske službe in hišne nege bolnikov. Mnogi od teh servisov so že odkupljeni za razna mesta, z njimi pa dobe komune popolne elaborate s kalkulacijami in organizacijo dela.

Ker je družinam vse bolj potrebna pomoč družbe v dvigajanju in vzgajanju otrok, bodo lahko stanovanjske skupnosti, v katerih bodo stariši združeni, nosilci skrbi za deca. To je mogoče ostvariti z raznimi oblikami otroške zaštite, ki bodo ustrezale pogojem in potrebam družine.

V tem paviljonu se obiskovalci spoznajo z vrsto otroških ustanov v stanovanjski skupnosti, z ustanovami, v katerih bo predšolska in šolska deca preživljala čas pod nadzorstvom strokovnih ljudi, dokler so stariši v službi. Zveza društev prijateljev otrok v Srbiji, Zveze prijateljev mladine Slovenije in Zveza društev »Naša deca« v Hrvatski so prikazale, kako je treba organizirati otroške kottičke v družini ali stanovanjski skupnosti, otroške kuhinje, klube za šolsko deca in tehnične kottičke, kakšna naj bo

Umrljivost dojenčkov v Zasavju nad republiškim povprečjem

Po podatkih in analizah dr. Ludovika Krambergerja v Trbovljah o stanju nosečnic in otrok do 6 let starosti v Zasavju je razvideti, da otroška umrljivost v revirjih ne nahačuje tako hitro kot povprečno v Sloveniji. Medtem ko je bilo lani slovensko povprečje umrljivosti dojenčkov na 100 živorojenih 4,06, je znašalo povprečje v bivšem trboveljskem okraju 4,24. Najnižja umrljivost dojenčkov je bila ugotovljena v senovski občini (2,30), najvišja pa v občini Hrastniku (6,57). Zanimivo pa je, da je bil pri splošni umrljivosti vrstni red drugačen; najnižja umrljivost je bila spet v senovski občini

(7,95 na 1000 prebivalcev), najvišja pa v Sevnici (11,75). Največja umrljivost dojenčkov je bila ugotovljena pri otrokih do 1 tedna starosti, se pravi v kritični dobi poroda, nadalje med 2. in 5. mesecem starosti, ko se večina otrok odstavlja. Umrljivost dojenčkov v 1. tednu starosti je bila lani v bivšem okraju Trbovlje sicer manjša kot v letu 1956, a je bila še vedno za 6,67 višja od republiškega povprečja.

V analizi, ki so jo dobile vse občine bivšega trboveljskega okraja na razpolago, pa so še drugi zanimivi podatki, in bilo bi prav, da jo pristojni činitelji skrbno prouče in

da upoštevajo priporočila bivšega okrajne komisije za varstvo nosečnic in otrok. Treba bo namreč — kolikor tega v posameznih občinah še niso storili — razčleniti vzroke umrljivosti po obolenjih in raznih starostnih skupinah, a vzporedno s tem pregledati razvito zdravstveno službo. Ugotovljeno je namreč, da na terenu primanjkuje medicinskih sester, zaradi česar bi bilo potrebno, da bi občine štendirale slušateljice šol za medicinske sestre. Z intenzivno predporodno zaščito bi bilo mogoče znižati število prezgodnjih porodov in nezrelih, nedonošenih otrok. Komisija je dognala, da je v polovici primerov iskati vzrok umrljivosti v prezgodnjih porodih. Treba pa bo izboljšati tudi babiško službo, ki jo je treba prilagoditi novim prilikam. Babice morajo v svoji poklicni dejavnosti izstopiti iz ozkih, zastarelih mej porodnih pomočnic in postati vsestransko agilne in preventivno usmerjene zdravstvene delavke. Ker manjka tudi babic, jih bo treba štendirati.

Komisija je opozorila tudi na problem otroških bolnišniških oddelkov. Trboveljska bolnišnica sploh nima otroškega oddelka, v Brezicah pa dela nekaj zametek takega oddelka v tesnih in neprimernih prostorih. V Trbovljah obstaja sedaj upanje, da bodo zamisel otroškega bolniškega oddelka končno vendarle realizirali. S tem bo izpolnjena občutna vrzel, ki povzroča sedaj mnogo težav in neugodno vpliva na zdravstveno stanje otrok. Žene v bivšem trboveljskem okraju rodijo večinoma v bolnišnici. Izjemi sta le občina Sevnica in predvsem Senovo.

Treba bo ugotoviti vzroke tega in tudi v teh dveh občinah doseči, da bodo žene rodile v bolnišnici. Analiza je namreč pokazala, da so se prav v teh dveh občinah mrtvorojenci rodili doma.

Razveseljivo pa je, da posvetovalnici za žene v Hrastniku in Trbovljah s prvim pregledom zajameta nad 100 odstotkov nosečnic; v obe posvetovalnici namreč prihajajo tudi žene iz drugih občin, tako da obisk dejanskega presega število nosečnic v Trbovljah in Hrastniku. V Radečah opravlja funkcijo posvetovalnice sektorska ambulanta.

Podatki o patronažni službi pri ženah so porazni: organizirane patronažne službe pa sploh ni, le babice obiskujejo porodnice. Ta problem bo treba skrbno proučiti in storiti vse potrebno, da se kritično stanje popravi.

SENOVSKI PLANINSKI TEDEN

Od 7. do 14. septembra so imeli občani pod Bohorjem različne prireditve, minulo nedeljo pa se je množičnega izleta h koči na Bohorju udeležilo skoraj 200 ljudi

Senovčani pripravijo vsako leto v zgodnji jeseni celodnevne planinske prireditve, ki so zdaj postale že kar tradicionalne. Kot vedno, so bile tudi letošnje sedemdnevne prireditve lepo obiskane, planinsko društvo pa si s tem pridobiva vedno nove ljubitelje gora.

Za letos so pripravili predavanje o zastavski transverzali, ki se ga je udeležilo precejšnje število Senovčanov. V vseh trgovinah so okusno uredili izložbe, kamor so namestili fotografije okoliških planin in postojank, priredili šahovski turnir, najbolj navdušeno pa so občani prisostvovali dirki mopedistov, prvim, odkar vozijo po naših cestah tovorna vozila. Tekmovalo je sicer samo osem mopedov, vendar je bila proga skrbno izbrana in vozniki so pokazali izredno spretnost.

V nedeljo so se mnogi občani odpravili h koči, ki jo pridno gradi senovsko planinsko društvo. Približno 200 ljudi je uživalo ob lepem razgledu v dolino in izredno sončnem dnevu.

Zanimivo je, da je kočjo na Bohorju obiskalo nad 2000 ljudi, čeprav postojanka še ni povsem dograjena. Letos so ometali zunanje in notranje stene in opravili druga neodložljiva dela. Društvo pa namerava dokončno dograditi kočjo najkasneje do prihodnjega avgusta, ko jo bodo izročili svojemu namenu. Otvoritev bo istočasno s

spominsko obletnico zbora aktivistov NOV. Postojanka bo velikega pomena za nadaljnji razvoj planinstva in turizma v tem delu Spodnjega Posavja, saj pričakujejo prihodnja leta mnogo večji obisk kot letos. Hkrati pa se senovskemu planinskemu društvu nalaga tudi dolžnost povečati število članstva, ki šteje zdaj okrog 200 ljudi, med njimi 70 pionirjev.

(v)

„Učiteljica“ na odru v Vidmu-Krškem

Igralska družina DPD Svobode v Vidmu-Krškem je v počastitev tretjega občinskega praznika uprizorila Nicodemijevu igro »Učiteljica«.

Režijo pri tej igri sta prevzela tov. Kunej in Vlado Badalič. Lahko bi rekli, da je bil to eden izmed redkih prime-

rov, ko se je režiserjema v celoti posrečilo podeliti vloge igralcem, ki so od prvega do zadnjega nadvse uspeli. Roko režije je bilo opaziti od začetka do konca igre in je treba izreči obema voditeljima igre vse priznanje. Sedaj bi pač lahko upravičeno trdili, da je to pravcata umetnina, kar je bilo zapisano v kritiki za eno izmed zadnjih del, ki so jih uprizorili domači igralci v Vidmu-Krškem.

Dušan Badalič se je predstavljal občinstvu v vlogi Filipa pl. Blagaja, odrca župana. Splošno vlogo je odlično podal, bil je prepričljiv in neprisljen in težko je reči, v katerem prizoru je bil boljši. Predvsem se mu je treba zahvaliti, ker je vlogo prevzel med svojim rednim dopustom in tako svoj prosti čas žrtvoval za to plemenito delo.

Marica Pirnat je vlogo učiteljice Marije Svetina dobro zaigrala. V prvem dejanju smo opazili pri njej nekoliko nesproščenosti — moraa zaradi treme — v drugem in tretjem dejanju pa je igrala to hibo odpravila. Najboljša je bila v zadnjem prizoru, ko se je po sedmih letih sešla s svoj hčerko, ki je bila zanjo prepričana, da je mrtva.

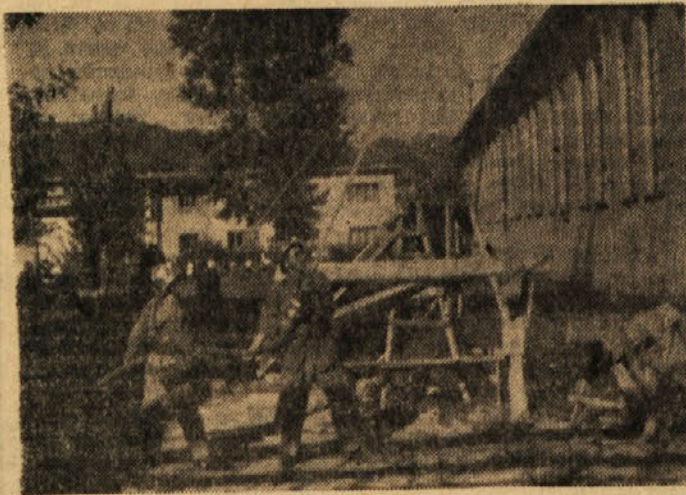
Solska ravnateljica (Minka Černetič) je v igri upodobila lik nekdanjih upraviteljic neizprosnih in do kraja krutih. Svoje vloge ne bi moglo tov. Černetičeva bolje podati. Tudi učiteljica Liza (Dragica

Nunčič) je kot stara klepetulja občinstvo nadvse navdušila. Solski sluga Klopčič (Tone Očepeč) je dobro in lepo odigral svojo vlogo ter skoraj na miren način prikazal sovražstvo do nadrejene ravnateljice. Karel Uršič pa je bil v vlogi kmeta tako originalen, da je gledalec imel občutek, da je res na začetni klopi.

Sceno je pripravil tov. Cene Barbič preprosto, a kljub temu okusno.

Gledalci so z zadovoljstvom zapuščali dvorano. Bili so do solz ganjeni in odhajali s pričanjem, da so gledali eno od najbolje uprizorjenih domačih del v zadnjem času.

-8

Požar. Kje? Vseeno, kje! Važno je to, da so gasilci hitro na svojem mestu in da uspešno posredujejo

Burni september 1908

Nedavni dan me je zaneslo v Posavje. Iz Leskova sem strmel proti čarobni zemeljski gmoti Libne. Za njo leži vas Zdole, dobro uro hoda s postaje Videm-Krško. Srečim in Libna sta kakor nekaki živi pregraji, ki ločita Zdole od Vidma in Krškega in dolino reke Save.

V svoji kartoteki znamenitih kulturnikov iz Zasavja in Posavja imam pod besedo Zdole zapisane tri pomembne osebnosti: mladega slovenskega pisatelja Beno Zupančiča, avtorja »Sedmine«, ki je danes med vodilnimi slovenskimi pisatelji. Pisatelj Beno Zupančič je po očetu z Zdol in je segel v ta predel tudi po nekaj motivov in figur v svojih delih. Drugi mož, ki je doma z Zdol, je kuharski in gostinski strokovnjak Ivan Ivačič, ki pa se peča tudi z numizmatiko in je vnet zbiratelj starinskih novcev. Kakor le malokateri slovenski numizmatik, pozna Ivačič raznovrstne starinske novce in njegova zbirka je zelo bogata. Ivačič, ki predava tudi v šoli za gostinstvo, pa je tudi vnet zbiratelj ur najrazličnejših tipov. Seveda pa zbira tudi predmete iz gostinske stroke. Mož objavljaj razne kuharske recepte in piše o vprašanih jugoslovanske ljudske kuhinje celo v inozemske liste.

Tretji mož z Zdol, ki ga imam v svoji kartoteki, je pisatelj in prevajalec Branimir Kozine. Zdalj živi v Ljubljani. Letošnji september, ko poteka polstoletnica od burnih dogodkov v letu 1908, je kakor nalašč, da spregovorim nekaj o tem našem kulturnem delavcu, ki je usodni september leta 1908 močno vplival nanj in na njegovo življenjsko pot. V septembru leta 1908 je bila slovenska in vsa ostala jugoslovanska javnost močno razburjena. Tedanja Avstrija je anektirala Bosno in Hercegovino, ki jo je zasedla med vojno leta 1878. Po tridesetih letih je začutila po-

trebo, da si to deželo vročega juga tudi privojsi. Prav zaradi tega je grozila takrat vojna, ki je izbruhnila nekaj let kasneje.

Avstrijski Nemci so tedaj — pred 90 leti — oholo dvigali glave. V vojnem razpoloženju so napadli slovenske zborovalce Ciril in Metodove narodnoobrambne in šolske družbe, ki so prišli v Ptuj. Zaradi napada na slovenske rojake v Ptuj je vstala napredna Ljubljana in začela z demonstracijami proti nemškemu nasilstvu. Avstrijska soldateska je tedaj segla po orožju in streljala na slovenske demonstrante v Ljubljani in ubila narodni žrtvi Adamiča in Lundra. Tedaj se je dvignila v odpor vsa poštena slovenska javnost. Mladina je razbijala nemške napise v Ljubljani. Med temi mladimi dijaki je bil tedaj tudi Zdočan Branimir Kozine, ki je bil takrat ljubljanski dijak — učiteljšček. Šolska oblast in avstrijska politična uprava sta ga začeli preganjati in mladi posavski dijak je ušel takrat preko meje — bil je ljubljanski učiteljšček III. letnika — iz Avstrije najprej na Hrvaško, potem pa v Srbijo, kjer je prebil v političnem begunstvu nekaj let. Ko je živel izven Slovenije, se je spoznal z mnogimi jugoslovanskimi kulturniki, tako pesnikom Tihom Ujevičem in drugimi. V tujini je bil nekaj časa urednik in novinar.

Pozneje, ko se je burna atmosfera zaradi septembrskih dogodkov pomirila, se je begunec vrnil v Slovenijo. Danes pa je pisatelj Branimir Kozine med marljivimi prevajalci, ki prevaja zlasti iz češtine in drugih slovanskih jezikov. V zadnjem času je prevedel tudi nekaj večjih književnih del. Ob koncu razgovora, ko mi je razgrinjal svoje pisano življenje, je še dostavil: »Ker je bila za menoj izdana tiralica, sem ušel čez mejo s priročalom Jožeta Škrbca iz Sromelj«.

Jože Zupančič

HALO, 91!

Tov. glavni urednik! Kje se je zadnja tedna izgubila vaša popularna rubrika »HALO, 91!« M. K., Trbovlje.

Spet je tu. Ali uredniku te rubrike res ne privoščite za zaloge dopusta?

Zanima me, ali je zdraviljenje za pljučne in rakaste bolezni brezplačno. Zakaj so potem meni odigrali zdraviljenje v bolnici od polnočnice. — K. Radeč.

Zdraviljenje pljučnih in rakastih bolezni je brezplačno. V »Naši ženi« sem redna bralka »Zaupnih pomenkov« in »Zdravniških nasvetov«. Ali bi vedeli povedati, koliko stane, in naslov »Naše žene«. — S. V., Hrastnik.

Ne stanejo nič. »Naša žena« pa »Žive v Ljubljani«.

V članu »Gostinske muhe« ste omenili neko planinsko postojanko, na pol privatno gostino, kjer prodajajo plače in druge stvari po obzrah. Ali je to morda planinska koč na Mrzliču? — F. T., Trbovlje.

Ali imate tako slabo mnenje o njej? Jaz imam dobroga.

Pozimi se je mnogo govorilo o tovarni čokolado »Imperial« na Soteskem, pa še sedaj ne vem, ali je v senovskih ali videmsko-krških občini. — J. L., Veliki Trn.

»Rajhenburško čokolado« delajo v videmsko-krški občini.

Prebram vašo rubriko, pa si ne znam razložiti zakaj njej takšno ime. Je M. L. Radeč. Pogledite v telefonski imenik!

Ali je sevniški grad zašiten kot kulturno-zgodovinski spomenik? — M. V., Sevnica.

Ne, nasprotno, dočaten za razpadanje...

Zakaj se tudi republike v Srednji Ameriki imenujejo države Latinske Amerike. — B. B., Brežice.

Po prirodnih in gospodarskih pogojih so sorodne državam Južne Amerike in jih zato imenujemo oboje Latinska Amerika.

40-letnica Kmetijske zadruga na Dolu pri Hrastniku

Kmetijska zadruga na Dolu pri Hrastniku je te dni slavila 40-letnico svojega obstoja. Ta druga je vseh 40 let svojega delovanja kljub začetnim težavam in v veliki krizi kmetijstva po prvi svetovni vojni, med katero je bila ustanovljena, skrbela ves čas za širjenje naprednega družništva na vasi. Največje uspehe pa je dosegla v zadnjih letih po naši osvoboditvi. Tako je v teh letih uredila v Gorah medzadružniški pašnik, na katerem je postavila tudi novo stajo za živino s kapaciteto 50 glav goveda. Dalje je zadruga uspešno kolektivno zavarovala vso živino, uvedla je nadalje mlečno kontrolo in še drugo.

Pred leti je bil v zadrugi ustanovljen še odbor žena-zadružnic, ki se vedno bolj uveljavlja. Odbor žena je organiziral številne tečaje za žene in dekleta, tako na primer tečaj za konserviranje, pletenje in šivanje itd.

Danes šteje zadruga že okrog 300 članov in ima v svojem sestavu razen 8 kmetijskih pospeševalnih odsekov tudi hranilnico in posojilnico.

Kmetijska zadruga na Dolu pa operacijo v Zasavju in s tem

aktivno posega v ekološko in višje hektarske donose in povečanje kmetijske proizvodnje.

Perspektivni plan kmetijstva predvideva, da se bo vrednost kmetijske proizvodnje v hrastniški občini do leta 1961 povečala za 46,2 odstotka. Za doseganje potrebnih skladšč, za ureditev skupnih planinskih nasadov, za gradnjo gojišč v kooperaciji, za nakup plemenake živine in še drugo pa je namenjeno preko 60 milijonov dinarjev investicij.

Ob delovnem jubileju zadruga je bila v nedeljo v prostorih KZ na Dolu majhna slovesnost, kjer sta se mimno najstarejši še živeči ustanovitelji in drugih članov ter predstavnikov oblasti udeležila tudi podpredsednik Okrajne zadrugne zveze iz Ljubljane tov. Zupančič in direktor Zadrugne hranilnice in posojilnice iz Ljubljane Upravni odbor kmetijske zadruga in občinski odbor SZDL pa sta najstarejšim članom zadruga in zaslužnim kmetijskim delavcem podelila več diplom in priznanj za širjenje naprednega družništva na vasi.

R. V.

Iz hrastniške občine

SPET SE OBETA razgibano življenje

Rekli so, da dopusti še niso pri kraju: delavci rudnika, pa Steklarne in Kemične lovijo zapoznele poletne žarke sonca doli ob morju, nekateri so zbežali v hribe, bilanca pa kaže, da je letos letovalo mnogo več delovnih ljudi kot druga leta.

Posebno steklarji so bili zadovoljni z letošnjimi dopusti. Morje se jim je priljubilo, čeprav jim je bilo tu pa tam tako vroče, da se niti v vodi ni bilo moč ohladiti.

Zdaj, na jesen, se pričena spet vse na novo. Delavske družine se pripravljajo na jesen. Treba bo kupiti krompir, sadje, otrokom nove čevlje, toplo obleko, marsikak dinar

pa bo treba odriniti tudi za solo. Ljudje so precej potrpošili poleti. Zato so na mah opustile malone vse hrastniške ostarije in pivo ne gre več tako v denar kot poletne mesece. Ja, kako bo kaj z ozimnico? Gospodje vprašujejo v svojih trgovinah. Videti je, da je tudi očitniški ljudski odbor resno vzel zadevo v svoje roke. Svet za blagovni promet se bo pogovoril z vsemi trgovci, da bodo nabavili dovolj krompirja, zimskega sadja, pa kolikor mogoče poceni bo moralo biti. Trgovina pritrjuje in vsepovsod hitro izračunavati, koliko potrebujejo tega ali onega blaga. Torej bojazen ni upravičena...

Poletni čas so hrastniška društva in organizacije nekoliko prenehale s svojim ustvarjalnim delom. Za uvod v jesensko sezono pa je bil zadnjič že planinski teden, ki je postal priljubljena prireditel hrastniških ljubiteljev planin. Občinska vodstva društva in organizacij pripravljajo precej bogate načrte jesenskega in zimskega dela. Občinski komitei ZK pričena s sistematičnim študijem gradiva VII. kongresa ZKJ, zlasti pa program ZKJ, S programom naj se spoznajo prav vsi: od komunistov do članov Socialistične zveze. Ljudje naj praktično izvajajo kongresna napotila.

Hrastniško kulturno življenje je vsako jesen in zimo dokaj razgibano. Čeprav so pogoji dela precej slabi, ne kaže misliti zgolj na pomankljivosti in težave. Bržčas bodo že prihodnji mesec občni zbori »Svoboda« in prosvetnih društev, na katerih bodo nekoliko pregledali dosedanje delo in si zadali podrobne načrte za to sezono.

Nič še ni dokončno znanega o izobraževalni dejavnosti. Toda tudi letos bo, kot je videti kopica najrazličnejših tečajev, predavanj in seminarov.

Rikinov most v Hrastniku je obnovljen. Bilo pa je precej dela, da so ga zakrpalji in izročili svojem namenu. Naš posnetek pa je še od tedaj, ko so ga popravljali

Rikinov most v Hrastniku je obnovljen. Bilo pa je precej dela, da so ga zakrpalji in izročili svojem namenu. Naš posnetek pa je še od tedaj, ko so ga popravljali

jev. Nemara bodo gospodje prednjačili v tem delu. Tako kot vsako leto, se bo spet na polnina knjižnica, ki zelo širi svoj krog ljubiteljev.

Občina je menda že dokončno sestavila perspektivni načrt razvoja, o katerem smo že pisali. Načrt vsebuje dokaj realne možnosti za razširitev gospodarske zmogljivosti kraja. O tem bodo še mnogo govorili občani, ko bodo pregledovali posamezna poglavja tega načrta, ki naj jim prinese izboljšanje njihovega življenja.

Znova bodo oživele pionirske organizacije. Po šolah se bodo ustanovili razni krožki, priljubljene oblike dela bodo spet postale lastnina mnogih pionirskih odredov. Sploh pionirji zelo skrbijo tudi za izvenšolsko delo, posebno, ker jim šolniki pomagajo.

Hrastnik bo sicer zdajle na jesen, zlasti če bo slabo vreme, precej pust, kot pravijo nekateri občani. Življenje pa je ljudi izučilo pozabljati na take in podobne tegobe, saj je toliko neodložljivih opravil in dela, da ni časa misliti na take stvari...

S seje občinskega sveta »Svoboda« in prosvetnih društev v Zagorju

Tudi po vaseh načrtno v sezono!

Prišla je jesen. In z njo čas, ko bo oživele dela vaških prosvetnih društev. Občinski svet »Svoboda« in prosvetnih društev zagorske doline je skupno s predstavniki vaških društev prejšnjo sredo že govoril o delu, ki ga kaže te dni pričeti. Predumem so se zedinili, da bodo brez odlašanja začeli pripravljati obče zborni, na katerih bodo skušali letos podati članom nekatere načrte za

bližnjo sezono. Ob tem pa so predstavniki vaških društev razložili svoje želje, pa tudi težave, ki jim bodo ovirale to ali ono delo. Primanjkuje jim vodstvenih ljudi, takih, ki bi vodili in usmerjali delo teh ali onih društev skupin. Njihove dvoranice, kolikor jih imajo, so sila revne. Ni zaves, ni kulis, ni tega, onega, in niti najbolj piskih sredstev. Na Mlinšah so se odločili urediti orodje. Pomagala bo zadruga, na Izlakah tudi. V Čemenu so si predlagali urediti dom, v Konjski pa jim pušča streha in bi potrebovali nekaj tisočakov, da bi jo za silo zakrpalji. Člani so pripravljali precej dela opraviti brezplačno.

no. In tako se vlečejo, težave kot rdeča nit.

Vendar bodo društva kljub temu skušala storiti vse, kar bo v njihovih močeh. Precej je volje za organizacijo raznih tečajev, ki so postali priljubljena oblika izobraževanja. Videti je, da se bodo tudi letos lotili šiviljskih, kmetijskih in drugih seminarjev, če bodo društva dobila vsaj minimalno pomoč od občinskega sveta. Ljudska univerza v Zagorju pa bo skušala pripraviti taka predavanja, ki bi bila dobrodošla tudi na vasi. Občinski svet bo skušal društvom pomagati, kolikor mu bo to mogoče. (v)

MAJHNE SOTE STVARI

V gostišče v Prapretnem nad Hrastnikom redko zaide kontrola za pregled poslovanja. Tokrat pa se je kontrola le oglašila tudi tamkaj in našla nekaj sicer majhnih nepravilnosti, a tudi majhne nepravilnosti je treba odpraviti, če hočemo, da bo tudi v naših gostinskih lokalih kaj boljše.

Pri pregledu je kontrola ugotovila manjši primanjkljaj v denarju, ki pa je poslovoedinja zanj objubila, da ga bo sama poravnala. Nadalje je kontrola našla v lokalu 12 kozarcev za žganje z 0,05 l vsebine, ki so pa bili nežigosani.

V brestaniški Elektrami so opravili veliko delo

Vodstvo brestaniške Elektrarne se je že letos spomladi odločilo generalno popraviti vili ki transformator, ki tehtja 64 ton, z lastnimi močmi. Zanimljivo so uresničili prejšnji mesec. Pri delih na transformatorju je sodelovalo stalno 12 ljudi, ki so jih opravili v enem mesecu. Kolektiv je s tem vnovič dokazal svojo visoko strokovno usposobljenost. (v)

Prav tako ni bilo na računih, ko so jih prejemale od centralne »Potrošnika« v Hrastniku, označeno, kakšno maligansko stopnjo ima poslano vino. Pregledano je bilo belo vino iz kleti, ki je imelo 0,9% maliganske stopnje, medtem pa je bilo ravno to vino, ki

se je prodajalo po 240 din. na fakturi označeno, da ima 9,5% maliganske stopnje. — No — kakor rečeno, te stvari so majhne, a tudi nanje je treba paziti, da se ne ponovijo več, kajti vsak potrošnik želi, da dobi za pošteno plačilo tudi pošteno blago.

Naša puščica

V ponedeljek, 1. septembra, ob petih popoldnih v gostišču »Pri grozdu« v Trbovljah.

Vstopil sem, da bi si pogasil žej. Moral pa sem malo počakati, ker je bila natakarica zaposlena z drugimi gosti. Nato je prišel na vrsto najprej fant, ki je želel cigarete.

On: »Deset cigaret, prosim!«

Natakarica: »Dvajset...«

Potem je bila vrsta na meni:

»Malinovec s sifonom, prosim!«

»S kislo,« me je popravila, ne da bi mi pojasnila, zakaj ne s sifonom.

»Pa naj bo s kislo,« sem dejal.

Malinovec ni nič izmerila, ampak ga je nalila kar iz steklenice v kozarec s kislo vodo. Kajpak sem pripomnil:

»Zakaj pa kar tako na oko?«

Ona pa:

»Saj je dobro!«

Jaz nato:

»Saj sem ga vendar plačal! No, to je pa res lepa postrežba...«

Nič ni odgovorila, samo ironično se je nasmehnila, kakor da bi hotela reči: Kam pa bomo prišli, če se bomo prepirali zaradi take malenkosti.

To je pravzaprav vse. Sem pač redke obiskovalec gostišča in se mi ta dogodek zdi toliko bolj nenavaden. S.

V Radečah precej novega

SODNIK ZA PREKRŠKE BREZ DELA. — Disciplinarna Radečanov se je v zadnjem letu precej popravila. To pove tudi statistika sodnika za prekrške. Lanj ta čas je imel opravka s približno 100 prekrškmi, letos pa s tridesetimi. Največ jih je bilo cestno-prometnih, nekaj primerov šušmarstva in nedovoljenega točenja alkoholnih pijač.

KAJ PA ROD SAVSKIH BROADARJEV? — Ko je zaključil z zimskim intenzivnim delom, se je julija napotil z osemimi člani na Sutjesko, v Metliki pa je pripravil taborišče, ki ga je v eni izmenj obiskalo preko 40 članov.

Zidankovski postar pri delu

V Radečah imajo zdaj že 250 tabornikov, med katerimi je največ mladine. Rodu savskih broadarjev manjka vodniškega kadra. V lasti ima 12 šesterecev in 12 četvercev.

NISO NAS POZABILI! — Tako so dejali papirnarji, ki so zdaj že v pokorju, ko jih je delavski svet podjetja povabil na avtobusni izlet v Postojno in ob morje. Z izleta so se vrnili zadovoljni, pečim lepš spominov. Prav bi bilo, da bi Papirnarci posnemala tudi ostala druga podjetja.

POSTALI SO KVALIFICIRANI. — V Papirnici so pripravili tečaj za kate, čirane delavce.

Igrišče pripravljeno, ali je „Rudar“ tudi?

Po dveh zaporednih prvenstvenih tekmah v slovenski konoski nogometni ligi, v katerih je moštvo SD »Rudarja« igralo obkrot na tujih igriščih, se bo sedaj to moštvo v nedeljo, 21. septembra, srečalo doma na svojem igrišču z moštvom »Ljubljane«. Ali je moštvo »Rudarja« pripravljeno? Malo, da lahko zapišemo, da je, kajti vsi igralci redno obiskujejo treninge in tudi rezultati zadnjih iger namreč uspeh 3:0 proti »Ljubli« in »Soboti« 4:1 ter zmaga proti zveznemu ligasu »Vojvodina« 3:2 pričajo o pripravljenosti domačega nogometnega moštva in da lahko eno čaka na nadaljnja srečanja. Nogometna sekcija trbovlskega »Rudarja« razpolaga danes skupno s preko 120 igralci. Od teh igra prvo moštvo v slovenski konoski ligi, nadalje moštvo B, moštvo C pa bo igralo v celjsko-zasavski ligi. Prvo mladinsko moštvo »Rudarja« igra v ljubljanski podzvezji, in sicer izven konkurence, drugo mladinsko moštvo pa bo igralo v zasavski mladinski ligi. Nadalje so tu še štiri pionirska moštva.

Prav gotovo bo zanimalo naše športne bralce, s katerimi igralci razpolaga trener moštvo, ki igra v slovenski konoski nogometni ligi.

KADRI V KOPITARNI — Letos so v podjetju zaposlili še devet novih vajencev. Na tehnični srednji šoli štendirajo tri osebe, in po eno na medicinski fakulteti in na šoli za socialne delavce. Kopitar na bo imela med prvimi v obziru in menda tudi v Posavju socialnega delavca.

PET MINUT PRI PREDSEDNIKU UO — Našli smo ga v mehaniki delavnici »Jugotona«. Lojze Zagorjak je predsednik upravnega odbora tega podjetja V razgovoru

Za prvo moštvo ima »Rudar« na razpolago 24 igralcev, in ti so: vratarji Ahlin I in II, Hauptman, branilci Pristav, Hladnik, Lenič, Dikopol, Ciglar in Franc Mrežar, krilci Majcen, Florjanc II, Šorč, Lomovšek, Sore in Lebar, napadalci pa Potokar, Kastelic I in II, Zvon Mrežar, Knaps, Oprešnik, Jeršec, Gorenc in Perc.

To so kandidati za prvo moštvo. Izbra je torej bogata in zato lahko mirno gledamo na prihodnja srečanja. To prikazujejo tudi treninški nogometni uspehi, ki so prav dobro obkroženi, saj jih je pri rednih vajah po 30 in še več.

Ta živahnost pa ni samo pri nogometaših, temveč tudi v ostalih sekcijah društva: v kosarkarjih, rokometarjih, kegljarjih in šahistih, in posebno zadnje čase pri hokeistih.

Vodstvo športnega društva »Rudar« si je zadalo za v bodoče vrsto nalog, ki bodo pripomogle k izvršitvi njegovega celotnega programa. To je predvsem ureditev telovadnice v domu SD »Svoboda«, katero bo mogoče izkoristiti za zimsko treniranje, v načrtu je dograditev lahkoletskih naprav na stadionu, ureditev razsvetljave na betonskem igrišču kosarkarjev in igralcev malega rokometu. Dru-

štvo bo nadalje uredilo zemeljsko tribuno in izvršilo priprave za izgradnjo betonske tribune na stadionu. Na pomočnikom stadionu pa hoče društvo urediti teniško igrišče in pripraviti vse potrebno, da bo mogoče pozimi začeti z drsalnim športom in hokejem na ledu.

Prepričani smo, da uspehi ne bodo izostali, saj šteje SD »Rudar« danes preko 2.000 članov, od katerih je 946 aktivnih, ki so porok za nadaljnji napredek in razcvet društva in športnega življenja v Trbovljah.

III. dolenjski kulturni festival

Kostanjeva na Krki ali kulturni dnevi pod Gorjanci

Ze tretjič so pripravili tudi letos v Kostanjevici ob Krki kulturni festival, ki postaja vsako leto bolj bogat, pisan in bolj izbran. To, kar so prikazali kostanjevski kulturniki na čelu z upraviteljem tamkajšnje osemletne šole, tovaršem Ladom Smrekarjem, kaj takega ne premorejo večkrat še večja mesta v Sloveniji. III. dolenjski kulturni festival pa je še večjega pomena, ker je v neposredni bližini krajev, kjer dan za dnem pojejo svojo delovno pesem mladinske delovne brigade, ki grade slovensko magistrato Ljubljana-Zagreb.

Prijazna Kostanjevica si je v teh prazničnih dneh nadela novo podobo. Ze sama otvoritev festivala v soboto, 6. septembra, je privabila na tisoče ljudi, prav tako pa so na ta dan obiskali Kostanjevico visoki gostje, med njimi dr. Marijan Breclji, član zveznega izvršnega sveta, pokrovitelj festivala tovarji Boris Kocjančič, predsednik republiškega sveta za kulturo, in drugi.

Tretji dolenjski festival se je začel z otvoritvijo razstave o hrvaško-slovenskem kmečkem punktu. Ta večer pa so nastopili v Kostanjevici člani SNG z dramo Ivana Cankarja »Hlapci«.

V teku celega tedna so sledile kulturne prireditve. V nedeljo, 7. t. m. je bil »Brigadni večer« za graditelje ceste

Bratstva in enotnosti. V sredo, 10. septembra, je bila premiera domačega filma »Svojega telesa gospodar« ob navzočnosti ustvarjalcev tega filma. V soboto, 13. septembra, je sledil »Večer jugoslovanskih narodnih plesov«, sledenjo nedeljo pa je nastopila zagrebška Opera z opero »Ero z onega sveta«.

Tudi nadaljnji program tega pomembnega kulturnega festivala je bogat. Na sporedu so sledeče prireditve: V soboto, 20. septembra ob 20. uri, »Večer pesmi in belokranjskih narodnih plesov« — v nedeljo, 21. septembra, Steva Hristić »Ohridska legenda« (Ljubljanska Opera) — v četrtek 25. septembra, »Večer vodilnih slovenskih književnikov« (Mlada generacija) — v soboto, 27. septembra, drama »Mladost pred sodiščem« (PD »Lojze Kosak«, Kostanjevica) — v nedeljo, 28. septembra, M. Držić »Dundo Maroje« (premiera Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja) — v soboto, dne 4. oktobra ob 20. uri, igra Mire Pucove »Svet brez sovražnika« (PD »Lojze Kosak«, Kostanjevica) — za zaključek festivala v nedeljo, 5. oktobra, pa bodo nastopili z »Veselim večerom« bratje Avsenik.

To je program III. dolenjskega kulturnega festivala, ki je namenjen predvsem mladinskim delovnim brigadirjem, glasnikom novih dni za lepo deložico ob Krki.

RUDI BANTAN petdesetletnik

Kdo ga ne pozna, Bantanovega Rudija iz Zagorja? Znanega borca NOV, rudarja in aktivnega prosvetnega delavca. Predčetrainšestdeset let je dosegel Abraham in zato bo prav, da vsaj nekoliko osvetlimo njegovo življenjsko pot, ki je bila pot majhnega človeka, venomer posuta s trnjem, nič kaj radodarna in obdana z redkimi svetlinami.

Rodil se je 17. septembra 1908 v Potoški vasi v rudarski družini. Ko je nehal trgati hlače po šolskih klopih, je moral na delo v Steklarno, kasneje pa v jamo, kjer se je poskusil v vseh delih. Sledile so redukcije in Rudij je šel za truhelom za kruhom, zdaj že navdušen Vesnovec.

Potem se je spet vrnil v rodno gnezdo, živilaril od priložnostnega dela, dokler spet ni dobil dela pri rudniku. Okupacija ga je našla pripravljeno v kmalu se je povezal z OF in postal njen aktivist. Ze jeseni leta 1942 pa ga je Gestapo aretirat in skupno z nekaterimi drugimi aktivisti poslal v trboveljske zapore. Vzdržal je pretepanja in moral v mariborske zapore z nemomačevano vestjo, od tam pa v koncentracijsko taborišče v Središču. Marca 1943. leta so ga izpustili; spet se je povezal z NOV in opravljal najrazličnejše naloge. Avgusta pa so Nemci spet izvovali delo nekaterih aktivistov in Rudij je pravčasno zbežal. Vdostvo narodnoosvobodilnega gibanja ga je poslalo v Kamniško-zasavski odred, kjer je postal kurir, kasneje pa komandir kurirske postaje. Kasneje je postal aktivist za trboveljski teren in se udeležil številnih vojaških akcij. Po povratku iz partijskega kurza je bil po nesreči ranjen v nogo in izdan. Vendar so nekateri aktivisti za to zvedeli in ga pravčasno odpeljali. V neki hiši na robu Zagorja si je hotel prebiti nogo in za hip odpociti, tisti čas pa so Nemci obkolili hišo in tako je padel v roke gestapovski drhali. Spet so ga mučili, tokrat še huje kot prvič in končno obsodili na smrt. Srečno naključje mu je pomagalo, da je pobegnil.

Rudij danes ni povsem zdrav, vojna je zapustila na njem močne sledove. Kljub boleznim pa je še venomer dober aktivist, aktiven član občinskega odbora ZK NOV in drugih političnih organizacij. Ob jubileju nam želimo še mnogo let zdravlja in da bi tudi v bodoče pridno delal za razcvet naše domovine. (v)

Pepce pripoveduje

Imam tako pristočnovalno napravo, da slišim najintimnejše stvari. Skonstruiral sem jo sam, vendar je nočem dati patentirati, ker bi se lahko z njo okoriščali tudi drugi. Zadržim si tako s svojimi mopedom po cesti za Savo proti Hrastniku. Nenadoma slišim, kako kliče prvo kolo mojega konjičke zadnjega. Naglo sem nekoliko zaprl plin in sem slišal tole: — Koleza, še enkrat po telje cesti in Pepce me bo lahko vrgel v staro šaro! — Ja, ja, — de zadnje kolo. — meni že duša uhaja: prevozil sem že dosti cest, pa take nisem našel: po vseh tih domovini. Nihče se ne bura za tole ceto, nekdo bo enostavno odpovedala poslušnosti! Potem je rekel: »Hm, ker mu je sapa resnično pošla vanj se je namreč zapil nekaj kamnu podobnega. Kaj sem hotel, naprtil sem si moped na ramo in hajd po tisti ničvedni cesti! Priznam, da sem preklinjal, da se je kar kadijo. Pa žal ni kdo v kaj pomagalo. Zdal predlagam vsem voznikom motornih in polmotornih vozil, naj za božjo voljo nikar ne uničujejo svojih konjičkov. Ali ni škoda toliko denarja metati enostavno proč...«

Na Senovo sem prijel na zadušljivem čestnem prahu. Malce sem potolčil obkram, pa so mi rekli, da to ni najhujše in da so se že navadili. Boli jih peče to, da morajo po vsako občinsko takso (kolek) naravnost na občinski ljudski odbor, sosednji občani pa lahko te podobice kupujejo v trafikah. Poprosili so me, naj jim pomagam, pa sem objubil, da se bom zavzel za te njihove želje na občini, brž ko bo mogoče? — Potem so me dobili kmetije. Ko so zvedeli, da sem Pepce, so me ostopili in za trdo sem jim moral objubiti, da se bom pridružil pri trgovskem podjetju »Preskrbi«, k menda noče kupiti železnih obrobov za sode kmetije so me vabili, naj pridem poskusit njihov tepkovec. Ki ga je toliko kot nobeno leto doslej, nimajo pa niti železnih obrobov, da bi jih lahko natakili na sode. Takole je enkrat jamrmo, da je slaba letina, ko pa je letina, pa ni tegatne onega. Kmetje pa so rekli, da se jim ne splača v Brežice po tiste obrobo, ker je cug zelo drag.

V Trbovlje sem jo primahal pozno zvečer. Mahnil sem jo na Zahodni obrat, ko so se rudarji odpravljali domov z dela. To vam rečem, bila je tema ko v rogu in rudarji so bili si polomili noge ali roke. Predlagam, da bi osvetlili vsaj pot od obrata do Opekarnice, drugače bo spet socialno zavarovanje ob kake penzi.

Se tja v prve hiše na Partizansko cesto sem skočil, kjer so mi nekateri stanovalec pokazali »vzorno« kokošjo in svinjsko farmo. Dvornice je tako, da bi se hudiču gravaljo: vsepovsod same kote, luknje, stanovalec pa nič, kot da živijo na Marsu. Smrdi pa tako, da človek niti primere ne najde. Predlagam komunalni, da spet napravi red, drugače bom dal tistim hišam ime trboveljske farma malih in velikih živali. In pa bi mi tisti prebivalci, ki spoštujejo odlok občinskega ljudskega odbora o teh zadevah, hudo zamerili.

Na svidenje! Vaš PEPCE

Uredniški odbor enega največjih ameriških tiskovnih agencij, "AP News and World Report", je napravil kaj čudno anketo. Novinarji so prepotovali ZDA in se pozanimali za vzroke kriminala med srednješolsko mladino. Odkrili so stvari, ki jih šolske oblasti in policija skrbno skrivajo.

Prvo odkritje, ki jih je presenetilo, je bilo da prihaja mladina v šolo oborožena. Z orožjem, ki ga nosijo dijaki, bi lahko uredili bogato muzejsko zbirko. Razen nožev in boksarjev imajo še verige, dele jeklenih radijskih avtomobilskih anten in drugo. Niso redki tisti, ki imajo pištole, do katerih pridejo lahko celo preko pošte. Pokvarjene revolverje namreč pošiljajo ljubiteljem orožja trgovska podjetja po pošti. Mnogi si to kupljeno orožje popravijo.

Terorizem dosega skrajne meje. V neki šoli v državi New Jersey so sredi razreda napadli profesorja telovadbe z nožem in ga hudo poškodovali. Initiator je bil 12-leten fant. Ko so ga zaprli, je profesorjeva žena dobila več grozljivih pism, v katerih so jo opozarjali, da bodo oslepeli njeno hčerko, če mož ne bo umaknil tožbe. V nekem drugem mestu je 15-leten fant streljal iz mashevanja na profesorja.

Zavoljo tega ni prav nič čudno, če šolske oblasti ne morejo same vzdrževati reda. Ponemokod so zahtevali stalno policijsko zaščito. Iz strahu šolske oblasti vseh prekrškov niti ne priglašajo. Izračunali so, da naznanjajo

posledice druge in korejske vojne; 2. recesija, ki je zaradi nezaposlenosti povzročila nemir v družinah; 3. predolgo obvezno šolanje, ki traja v nekaterih državah do 18. leta; 4. prenapolnjenost šol in stalno menjavanje slabih plačanih vzgojiteljev.

Profesor bostonske univerze dr. W. Kvarceus pa išče vzroke drugje. Na kratko je povedal sledeče: »Ker živimo v času, ko hočejo ljudje s silo reševati vse probleme, je mladina

Zdaj še Angleži

Na vsakoletni letalski razstavi v Farnboroughu je angleški minister za dobavo časnika omenil, da pripravljajo svojo izstrelitev satelita. Raketo »Črni vitez« so pokazali samo časnika in funkcionarjem, medtem ko bo ostala za javnost »tajnost«. »Črni vitez« bo dosegel hitrost 18 tisoč kilometrov na uro.

S to raketo nameravajo izstreliti z oporišča Woomer v Avstraliji prvi angleški satelit. Na ta način bi se uvrstili v zaprti krog sovjetsko-ameriških

uspehov. V zvezi z izstrelitvijo so vladni funkcionarji izjavili, da ne bodo imeli svojega »Cape Canaveral« in nočejo si napraviti »zbirko smeha« z neuspešnim poskusom. Američani namreč doživljajo skoraj vsak mesec po kakšen raketen polom na poskusnem polotoku Cape Canaveral. Podrobnosti o satelitu niso hoteli objaviti.

Razen tega so svet presenetili še z vestmi, da je vlada odobrila izdelavo najhitrejših in najmočnejših rakete, ki naj bi jo izstrelili na Mars. Z gradnjo bodo končali čez devet let. S sovjetskimi in ameriškim uspehi na raketnem področju so Angleži zelo prizadeti in zato so si izbrali namesto Lune kar Mars. Hoteli bi popraviti svoj izgubljeni ugled.

Avtomobil in morala

Pred nedavnim je bivši predsednik ZDA Harry Truman prisostvoval otvoritvi Avtomobilskega salona v Detroitu. Ob tej priložnosti je nekateri ameriški novinarji vprašali Trumana, kaj pomenijo avtomobili za ameriško gospodarstvo.

Bivši predsednik ZDA je odgovoril radovednemu novinarju na njegovo vprašanje takole: »V Zedinjenih državah Amerike je avtomobil izrednega pomena za moralno državljanov, kajti odkar je število avtomobilov v Ameriki poraslo, se je neverjetno zmanjšalo število kriminalnih tatov...«

Na kratkem valu

Neki hišni posestnik iz San Franciscusa je odšel nekega večera na obisk k prijateljem. Ko se je kasno ponoči vrnil domov, je presenečen videl, da so mu neznanci ukradli montažno hišico. Nepridiprave so ujeli šele po treh mesecih.

Delovni čas mnogih angleških poslovnih ljudi je več kot čuden, in za naše pojme neverjeten. Svojevrsen rekord, kot je videti, pa nosi nek posrednik iz Manchesterja. Na vratih njegove urada je pritrjena tablica s sledečo vsebino: delovni čas vsak drugi četrtek od 12.00 do 12.15.

Iz duhovnikov hiše v Parkersburgu, v Zahodni Virginiji, so lopovi odnesli neko noč samo 12 kilogramov špagetov. Vendar so se naslednjo noč vrnili in kompletirali slončnjo krajo: odnesli so namreč še 7 kilogramov omake za špagete...

Po nalogu pariške policije snema režiser Robert Brenson film na temo: »Tehnike in metode žeparjeva«. Glavno vlogo v tem filmu igra Kasagi, eden izmed najbolj poznanih žeparjev na francoskem. On bo pred kamero pokazal vse trike, kolikor jih pozna. Policija upa, da bo s tem zelo ustregla Parižanom, da se bodo lahko v bodoče bolj varovali od žeparjev, ki jih je v Parizu vse več.

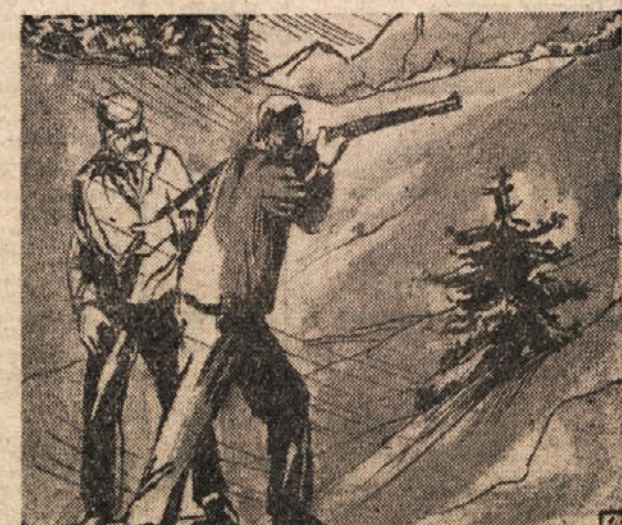
Neki zapornik v zaporu Santa Monica v Kaliforniji je po dolgotrajnem in napornem delu pobral opeko iz zida svoje celice in ušel skozi odprtino. Pred tem pa je še našel toliko časa, da je iz opeke, ki jo je pobral iz zida, napisal, tale stavke: Ušel sem, upam, da se ne bomo več videli!

Razen tobaka, ki ga mnogi strokovnjaki imajo za povzročitelja raka v grlu in na pljučih, se je pokazalo, da tudi kemikalije, ki jih uporabljajo pri izdelavi papirja, lahko povzročijo raka. Zaradi tega so zdaj izumili nov postopek za pridobivanje cigaretnega papirja. Po poskusih, ki so jih napravili, upajo, da bo odsejal manj primerov raka na dihalnih organih.

V ameriški Filadelfiji imajo »Klub lenuhov«. Nedavno so člani tega kluba izvolili svojo »lepoto kraljico«. 17-letno Betty Sweeney. To dekle je po mnenju večine »najidealnejše«, ker ji nobeno delo ne diši in ker se nikakor ne ravna po pregovoru: Kar lahko danes storiš, ne odlašaj za jutri! Člani kluba so prepričani, da je to »najboljša« metoda za ohranitev zdravja in »radoživosti«.

Krištof Dimač

II. DEL — STAMPEDA V BABJEM POTOKU
Po povesti Jacka Londona Riše I. Spitaler

Dimač in Čok sta torej odšla na lov, da si tako preskrbita živeža. Dva meseca pozneje sta bila spet v gostilniški sobi pri »Losjem rogu«. Lov je bil končan, meso prepeljano in razprodano, funt po dva in pol dolarja. In tako sta imela skupnega premoženja tri tisoč dolarjev v zlatem prahu in pa izborna pasjo vprego. Sreča jima je bila mila. Kljub temu, da je bil velikanski naval za zlatom pogoltni divjačina sto in še več milj daleč v gore, sta na pol poti ustrelila štiri losa, ki sta jih zalotila v ozki soteski.

Zdaj jima je šlo za to, kako dobiti živeža za zlati prah. Povprečna cena moke in fižola je bila poldrugi dolar za funt, ampak težava je bila najti človeka, ki bi jima prodal moko in fižol. V Dawsonu je takrat vladal glad. Do stotine ljudi, ki so imeli denar, živeža pa ne, je moralo zapustiti deželo.

Dimač je dobil Čoka v topli gostilnici vsega židane volje. »Živiljenje ni vredno fیکا, če človek nima žganega in slaščic«, je rekel Čok in si pulil zmrlino s tajačih se brk ter jo metel po tleh. »In sreča je hotela, da sem dobil slaščic osemnajst funtov. Je tudi tebi kaj padlo v naročje?«

»Tudi jaz nisem lenaril.« je ponosno odgovoril Dimač. »Kupil sem petdeset funtov moke, in tam gor ob Adamovem potoku živi mož, ki mi je obljubil, da mi bo jutri prodal še petdeset funtov.«

»Imenitno! Preživela se bova brez skrbi, dokler se reka ne odtaja. Spodobiti se, da zalijeva tistih osemnajst funtov slaščic.« Ko je nekaj minut pozneje sipal na tehtnico zlati prah, kolikor ga je bil dolžan za plačilo, se je nečesa spomnil.

»Joj, popolnoma sem pozabil na moža, ki me čaka v gostilnici Tivoli. Nekaj pokvarjene slanine ima in bi jo prodal funt po dolarju in pol. Grem!«

»Pozdravljen!« mu je zaklical Dimač, »jaz grem pa v koč, bom legel na uho.«

Rekordna naglica policaja

Tullia Ragusa, ki ima 64 let in je doma iz Rima, je opazil neki agent v službi na glavnem kolodvoru v Milanu, ko se je nekako sumljivo vedel pri izstopu iz vlaka, ki bi moral odpeljati proti Chiasu. Ko so ga ustavili, se je žepar izdal s tem, da je hotel na skrivaj odvračati listnico, ki jo je malo prej izmaknil ameriškemu turistu Theodoru Furtatu iz Los Angelesa in ki je vsebovala 600 dolarjev. Ker je medtem vlak odpeljal, so poslali agenta na motociklu, da bi dosegel mejo, preden bi vlak dosegel Svico in izročil tujcu listnico, v kateri je bil razen denarja še polni list in vsi ostali dokumenti. Američan se je zelo začudil, ko mu je agent pomolil pod nos njegovo lastno denarnico. Seveda se je zahvalil za tolikšno ekspeditivnost, nič pa se ne ve, če mu je kaj podaril...

Sličice s svetovne razstave v Bruslju

Tatvina brez uspeha

Nicolas Beekman iz Alostae je bil prepričan, da je napravil odlično kupčijo, ko je kot uložbenec svetovne gospodarske razstave v Bruslju ukradel 10.000 vstopnic in jih prodal za svoj račun. Vendar je imel smolo, ker so dejanje prehitro odkrili, njega samega pa aretirali.

Pri običajnem blagajniškem pregledu so ugotovili, da manjka deset zavličkov po tisoč vstopnic. Tako je bilo očitno, da je treba tatu iskati v ožjem krogu, kajti do vstopnic v železnih blagajnah, ki stojijo v palači štev. 1, ima dostop le nekaj vodilnih

uslužbencev svetovne razstave. Že po prvem preverjanju se je število osumlencev znižalo na petnajst ljudi. S fotografijami teh petnajstih so potem kriminalni organi šli na veliko vožnjo. Obiskali so

Kitajski vojak na straži. Topovi so naznanili konec miru v tem delu Srednjega vzhoda. Ali je to nova vojna?...

vse potovalne urade po Belgiji in celo v sosednjih državah. Uslužbenci mnogih potovalnih uradov so na sliki spoznali Beekmana kot moža, ki je v družbi neke ženske z različnimi izgovori ponujal vstopnice po ugodni ceni 25 frankov, čeprav je uradna vstopnina 30 frankov. Beekman je govoril, da je na razstavi imel paviljon, ki pa se ni izplačal in ga je z veliko

je nasledel in kupil od njega 1000 vstopnic. Beekman je na ta način v kratkem času zaslužil četrtilijonske frankove. Vodstvo svetovne razstave je skušalo zadevo, ki mu je zelo neprijetna, rešiti na čim bolj diskreten način, kar pa mu nikakor ni uspelo. Vsem kupcem so pustili ukradene vstopnice, škodo pa bo moral — kolikor bo imel — seveda dovolj denarja — poravnati ta podjeten fant.

Politični mozaik

BOJTE SE BREZŽIČNIH ZVEZ!

Neki mladi Danec, radioamater, je pred nedavnim vzpostavil zvezo z daljnim korespondentom: princem Talamom iz Sandove Arabije. Oba dnevno govorita po brezžični poti in postala sta že dobra prijatelja.

Tako je Saudov princ zvedel nekega dne od svojega sobesednika, da on in njegova žena delata v tovarni in da imata dvoje otrok. Princ je bil nemo iznenaden nad tem sporočilom in se je pobrignil za svojega novega prijatelja: drugi dan mu je predlagal, če mu lahko podari — nekaj mladih žena!

ZAUPNA LOTERIJA

Ministrstvo za narodno obrambo v Zahodni Nemčiji je razpisalo v Uradnem listu javni natečaj za dobavo — papirnih košev za Bundeswehr. Sistem razdelitve naročil za dobavo teh košev pa je organiziran po čudnem sistemu loterije: vlekli bodo srečke. Na vsaki srečki je naročilo za 14 do 50 košev, toda posamezni dobavitelj lahko dobi po več srečk. Vse to so napravili zato, ker je celotno število potrebnih košev — vojaška skrivnost!

ČUDO, KI GA NI VIDEL...

Nedavno so na meji med Zahodno in Vzhodno Nemčijo policisti Vzhodne Nemčije prišli 71-letnega kmeta, ki je prišel, da bi videl »železno zaveso«, o kateri je toliko slišal in bral. Ko so ga spet izpustili, je potolčil zahodnopemski policiji, da mu »tisti tam na drugi strani« niso dovolili, da bi videl to čudo.

TABLETE PROTI RADIACIJAM

Ameriški učenjaki so na prvem Mednarodnem kongresu za radiacijo v Burlingtonu (ZDA) razpravili, da so iznašli kemijski preparat, ki znatno zmanjša nevarnost radiacij, nastalih pri poskusih z nuklearnimi orožjem.

Tisti, ki bodo te tablete lahko kupili, jih bodo kajpak veselili. Koliko več veselja pa bi bilo, če bi ti učenjaki iznašli tablete proti — izžvakanju nuklearnih eksplozij!

AGATHA CHRISTIE

44

Hiša na sipini

KRIMINALNI ROMAN

Z možem sva pripotovala semkaj, ker sva si hotela osebno ogledati domačijo, o kateri nam je tolikokrat pripovedoval Philip Buckley. In dobro dekletce, ki naju je poznalo le po imenu, naju je odprtil rok sprejelo in zahtevalo, da živiva skupno z njo. Ko sva to odklonila, naju je silila, naj prebivava vsaj v vratarjevi hišici. Draga, mala Nicki! Niti penja ni hotela za najemnino in če smo ji ga kljub temu poslali, je denar naslednji dan vrnila. In sedaj — to! Če mi bo še sedaj kdo zadrževal, da na svetu ni hvalnosti, mu bom povedala svoje. Dober ljubi otroci!

Poirot je vprašujoče pogledal mladega odvetnika. »Ste kaj vedeli o tem?«

»Vedel sem, da je bil Philip Buckley v Avstraliji, vendar nisem nikoli slišal o kakšnem škandalu, ki bi ga bil povzročil. Ali ne bi morda...« obrnil se je k mrs. Croftovi, ki pa je odločno odkimala.

»Ne, tudi ene same besede ne boste zvedeli od mene. Skrivnost bo šla z menoj v grob.«

Vyse ni nič odgovoril, temveč se je poigraval s svinčnikom.

»Mislim, mr. Vyse, da lahko kot najbližji sorodnik upovate oporoki, se je vmešal Poirot, medtem ko se je naglasi naprej, da bi bolje videl odvetnika. »Če sem prav poučen, je sedaj v igri ogromno premoženje, ki pa še ni bilo predvideno, ko je bila oporoka napisana.«

Charles Vyse je premeril s hladnim pogledom. »Oporoka je vsakakor veljavna in mi niti na misel ne pride izpodbijati poslednje volje moje sestrice glede njenega imetja.«

»Vi ste častivreden mož!« ga je pohvalila mrs. Croft. »Videli boste, da vam ne bo škodilo.«

Charles se je pri tej dobronamerni, vendar nekoliko mučni pripombi zganil. No, in sedaj se je privikar vmešal v pogovor tudi mr. Croft.

»Da, mam, to je res presenečenje,« je pripomnil. V njegovemu glasu je bilo opaziti ponos. »Nick niti meni ni povedala vsebine oporoke.«

»Ljubko, srčkano dekletce!« je mrmrala njegova žena in si z robcem brisala solze. »Želela bi, da bi iz inostranstva videla naše, veselje. Morda pa nas le vidi — kdo ve?«

»Morda,« je pripomnil Poirot.

Nenadoma pa se je nečesa spomnil. Pogledal je v krogu okoli sebe. »Prišel sem na dobro misel, gospod! Vsi sedimo tukaj okoli ene mize — napravimo seanco.«

»Seanco?« je ponovila preplašena mrs. Croft. »Seveda...«

»Da, zelo zanimiva bo. Moj prijatelj Hastings se je že pogosto izkazal kot izvrsten medij.« (Zakaj je izbral ravno mene, sem preklinjal sam pri sebi). Edinstvena priložnost je, dobiti sporočilo iz inostranstva. Čutim, da so pogoji ugodni. Gotovo imate tudi vi, Hastings iste občutke.«

»Da,« sem dejal odločno in sprejel ponudeno igro.

»Dobro. Vedel sem. Brž, ugasnite luč.«

V naslednjem trenutku je ugasnil vse luči, še preden so se mogli pristoiti toliko zbrati, da bi kljubovali njegovemu predlogu. Verjetno so bili še vsi pod vtisom tega presenetljivega testamanta, da bi mogli misliti na upiranje.

Prostor pa ni ležal v popolni temi. Ker je bila soparna noč, je bilo okno odprto in zavese potegnjene vstran, je slaboten odsev zvezde je padal v sobo. Potem ko smo nekaj minut sedeli v zadržni tišini, sem pričel razkočevati obrise pohištva. V ostalem tudi vi, Hastings iste občutke.«

»Da,« sem dejal odločno in sprejel ponudeno igro.

»Dobro. Vedel sem. Brž, ugasnite luč.«

V naslednjem trenutku je ugasnil vse luči, še preden so se mogli pristoiti toliko zbrati, da bi kljubovali njegovemu predlogu. Verjetno so bili še vsi pod vtisom tega presenetljivega testamanta, da bi mogli misliti na upiranje.

Prostor pa ni ležal v popolni temi. Ker je bila soparna noč, je bilo okno odprto in zavese potegnjene vstran, je slaboten odsev zvezde je padal v sobo. Potem ko smo nekaj minut sedeli v zadržni tišini, sem pričel razkočevati obrise pohištva. V ostalem tudi vi, Hastings iste občutke.«

»Da,« sem dejal odločno in sprejel ponudeno igro.

»Dobro. Vedel sem. Brž, ugasnite luč.«

V naslednjem trenutku je ugasnil vse luči, še preden so se mogli pristoiti toliko zbrati, da bi kljubovali njegovemu predlogu. Verjetno so bili še vsi pod vtisom tega presenetljivega testamanta, da bi mogli misliti na upiranje.

* seanca = klicanje duhov.

Fričakajoč, sede v temi, sem občutil neznosno napetost. Vedel sem, da bom žrtev svojih živcev in prepričan sem bil, da so bili tudi ostali v podobnem položaju, če ne še v hujšem. Jaz sem vsaj nekaj slutil, kaj se bo zgodilo, ker mi je bila poznana neka stvar, za katero ni vedel nihče.

Prav tako pa mi je v trenutku zastalo srce, ko sem opazil, da se vrata jedilnice počasi odpirajo.

Neslišno so se odprla — verjetno jih je Poirot, ta zviti lisjak, namazal — in učinek je bil neverjetno grozljiv. V naslednjih minutah se ni zgodilo nič. Skoz sobo je potegnil hladen prepih, ker je bilo odprto. Jaz sem pa občutil tisti ledenomrzli piš, ki ga omenjajo vse zgodbe o duhovih.

Tedaj pa smo zagledali vse! ... Med vrati je stala osenčena postava Nick Buckleeyeve...

Neslišno, drsajoče in gugaje se je prihajala v sobo kot prikazen iz drugega sveta...

Kakšno odlično igralko je z njo izgubil svet. Nick je v — končnici — hotela odigrati prizor — sedaj je igrala, jaz pa sem čutil, da jo je zgrabilo do mozga. Ah, kakšna dovršena umetnost!

Vedno bliže je prihajala k naši mizi in tedaj je bila tišina pretrgana. Hlastajoč glas je prihajal iz ležalnega stola zraven mene, ggrajajoč, od mr. Croftove. Kapitan Challegier je osupel prekinjal. Charles Vyse se je tesno naslonil na naslonjalo stola. Lazarus se je naglasi naprej, le Frederica ni dala od sebe niti glasu niti se ni zganila.

Tedaj je prešinilo sobo krink in kot norec je poskočila Ellen. »Ona je!« je vresčala. »Vrta se... prihaja. In vsi, ki so umorjeni, se vračajo!«

Skrt. Močna svetloba nas je obsijala. Videli sem Poirota, ki je stal poleg stikala. Z obraza mu je odseval smeh cirkuškega direktorja. V sredi sobe pa je stala Nick v svojem belem oblačilu.

Frederica Rice je bila prva, ki je prišla do besede. Nejeverno je stegnila roko in se dotaknila prijateljice. »Nicki je zašepetala. »Ti si... ti si res!«

Nick se je smejala. »Da,« je odgovorila, »živa sem, ne, ni moj duh. Zahvaljujem se vam mrs. Croft, prav iz srca za vse kar ste storili dobrega mojemu očetu, vendar se bojim, da se ne boste mogli veseliti uporabnosti oporoke.«

»Ojoj, ojoj,« je stokala bolna žena. »Ojoj, ojoj! Spravi me vstran, Bert, Spravi me vstran. Vse je bilo le šala, otrok moj. Resnično šala.«

»Nad vse prečudna šala!« je pripomnila Nick. Med tem besedovanjem je vstopil neki možak, ne da bi ga bil jaz opazil. Inspektor Japp. Bilakovito sta se spogledala z mojim prijateljem in prikimali mu je kot v potrdilo.

(Dalje prihodnjič)